

UNIVERSITETI I EVROPËS JUGLINDORE
УНИВЕРЗИТЕТ НА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА
SOUTH EAST EUROPEAN UNIVERSITY

Fakulteti i Shkencave Shoqërore Bashkëkohore
Studime të ciklit të dytë

Tema:

**„Transparenca në organet e sigurisë dhe rendit, perceptimi i qytetarëve për
policinë në rajonin planor të Pollogut,,**

Kandidati:

Bardhyl Ademi
Memeti

Mentor:

Prof. Dr.Memet

Tetovë, 2022

Contents

Autorësia	5
Mirënjohje.....	5
KAPITULLI 1 QASJA METODOLOGJIKE	6
1. Lënda e hulumtimit	6
2. Qëllimi i hulumtimit	7
3. Pyetjet e hulumtimit.....	8
5. Hipoteza kryesore:	9
6. Metodologjia e hulumtimit.....	10
7. Rëndësia e punimit.....	11
8. Përfundimi.....	13
KAPITULLI 1 KORNIZA TEORIKE	15
1.Perceptimi i rendit publik dhe policisë	15
2. Raportet e qytetarëve me policinë në Maqedoninë e Veriut	16
4. Korniza teorike „perceptimi publik,,	18
5. Korrelacioni në mes perceptimit dhe variablet e studimit	18
6. Teoria e Respektit.....	20
7. Teoria e Legjitimitetit.....	21
8. Teoria e Kënaqësisë dhe satisfaksionit	22
9. Teoria e Shërbimit.....	23
10. Teoria e Performancës.....	24
KAPITULLI 3 KORNIZA JURIDIKE E INSTITUCIONET TË RENDIT PUBLIK NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT	31
1.Ligji mbi policinë.....	31
2. Ligji mbi punët e brendshme	31
2. Strategjia për përfshirje dhe komunikim	35
2.1 Strategjia për kyçje dhe komunikim me komunitetin	35
2.1 Përvojat ndërkombëtare dhe praktikat pozitive të komunikimit me komunitetin	36
2.3 Konteksti i zhvillimit të strategjisë	38
2.4 QASJA STRATEGJIKE DHE HARTA STRATEGJIKE	40
FOKUSI STRATEGJIK NË ANGAZHIM DHE KOMUNIKIM TË KOMUNITETI.....	43
KAPITULLI IV STUDIMIT EMPIRIK	45
3.1 Hyrje.....	45

2.Të dhëna demografike-pyetësori	46
3.Gjetjet nga studimi empirik	48
KAPITULLI 5 KONKLUZA DHE REKOMANDIME	58
2. Rekomandime.....	66
BIBLIOGRAFIA	67
TË DHËNAT DEMOGRAFIKE TË TË ANKETUARIT	70
2. Gjini.....	70
3. Përkatësia etnike	70
5. Statusi i punësimit.....	71
JU FALEMNDEROJMË PËR PJESËMARRJEN TUAJ!	3

Figura 1 Besimi në polici	48
Figura 2 Gjina dhe perceptimi mbi policinë.....	49
Figura 3 Grupmoshat dhe perceptimi mbi policinë	50
Figura 4 Besimi në polici sipas komunave	51
Figura 5 Përkatësia etnike dhe besimi ndaj policisë.....	52
Figura 6 Niveli i arsimit dhe perceptimi	53
Figura 7 Profesionalizmi në rekrutim.....	54
Figura 8 Kuptimi mbi rolin e policisë	55
Figura 9 Kuptimi mbi rolin e policisë sipas përkatësisë etnike të qytetarëve në rajonin planor të pollogut	56
Figura 10 Ndikimi i politikës në polici	57
Figura 11 Ndikimi i politikës sipas përkatësisë etnike	57

Unë e kam lexuar këtë temë dhe e aprovoj, dhe sipas mendimit tim është e përshtatshme në qëllim dhe cilësi për të fituar titullin Magjistër i administrimit publik.

Prof. Dr. Memet Memeti
Udhëheqës i punimit shkencor

Autorësia

Unë Bardhyl Ademi, deklaroj që ky punim i masterit është përkushtim i punës sime dhe nuk përmban ndonjë material që është shkruar prej të tjerëve, përveç materialeve të huazuara nga literaturat e autorëve të ndryshëm, të cilët janë cituar nga janë marrë sipas standardeve ndërkombëtare të referencimit dhe nuk përmban plagjiaturë. Gjithashtu deklaroj që pjesa e hulumtimit, është rezultat i punës sime dhe deklaroj që ky hulumtim nuk është prezantuar apo publikuar më parë.

Mirënjohje

Punimi im i cili më jep edhe gradën "Master i administratës publike" nuk do të ishte i mundur pa ndihmën e shumë bashkëpunëtorëve të mi.

Falënderim i veçantë shkon për mentorin tim Prof. Memet Memetin, i cili pareshtur ka shprehur gatishmërinë për të bashkëpunuar me mua rreth këtij studimi. Po ashtu, falenderoj edhe stafin e Fakultetit të Shkencave Shoqërore Bashkëkohore në të cilin fitova njohuri dhe dije gjatë studimeve, të cilët më mundësuan që të plotësohem profesionalisht në fushën e shkencave shoqërore.

Jam mirënjohës për familjen time, për mbështetjen e vazhdueshme të tyre, mirëkuptimin, dhe dashurinë që mora çdo ditë dhe krijimin e kushteve të përshtatshme për realizimin me sukses gjatë gjithë studimit.

Pjesë e pandashme e rrugëtimit tim gjatë studimeve janë edhe miqtë e mi të cilët më janë gjetur afër kurdoherë.

Ju faleminderit!

KAPITULLI 1 QASJA METODOLOGJIKE

1. Lënda e hulumtimit

Besimi i qytetarit tek policia është e një rëndësie të veçantë, për shkak se policia ka të drejtën e përdorimit të "monopolit të dhunës". Policia në çdo shoqëri është "pasqyra" e shtetit dhe është thelbësore që të legjitimohet me besimin e qytetarëve në këtë institucion. Duke qenë se policia shpesh funksion në fshehtësi dhe disi është më pak transparente për dallim nga institucionet tjera në sektorin publik, besimi i qytetarëve është i një rëndësie edhe më të madhe.

Për më tej, funksioni dhe suksesi i policisë në masë të madhe varet nga bashkëpunimi i qytetarëve dhe është e vështirë të vendoset ai lloj ndërveprimi, komunikimi dhe mbështetje nëse ekziston një nivel i caktuar mosbesimi i plotë.

Relacionet në mes qytetarëve dhe policisë historikisht kanë qenë problematike dhe jo të qëndrueshme apo jo stabile si rezultat i trashëgimisë së ish regjimit jugosllav dhe perceptimit negativ të komuniteteve jo shumicë për rolin e policisë. Eksitojnë hulumtime parapake që dëshmojnë për përdorim arbitrar i dhunës dhe brutalitetit ndaj qytetareve të komuniteteve jo shumicë në masë të madhe ka ndikuar për një perceptim të tillë. Madje, në opinon del në pah edhe mendimi se kuadër të majorizimit etnik në sistemin paraprak por edhe në vitet e para pluralizmit demokratik në Republikën e Maqedonisë së Veriut, aparati policor është përdorur si instrument kyç për ruajtjen e status quo. Në këtë kontekst, pas pavarësimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut policia shpesh është perceptuar si dorë e zgjatur fillimisht i një komuniteti etnik apo elitave të një komuniteti.

Sistemi policor është konstrukt kompleks në kuptimin e fjalës meqenëse ngërthen kornizën juridike, politikat publike por edhe teknikat që shumë shpesh janë objekt ndryshimi dhe modernizimi dhe aparati policor është i obliguar t'ju adaptohet këtyre ndryshimeve. Në dekadat e fundit në nivel global sistemet e sigurisë janë përqendruar në efektivitetin dhe modernizimin në njërën dhe llogaridhënien dhe transparencën në anën tjetër. Shume shpesh qytetarët nuk janë të vetëdijshëm për reformat dhe ndryshimet në qasje në polici për shkak të mungesës së transparencës dhe komunikimit jo adekuat.

Studimet krahasuese sjellin në pah se përkundrejt faktit që qytetarët kanë frikë nga krimi ato shprehin një doze të dyshimit edhe ndaj policisë Pino (2009). Për më tej hulumtimet sjellin në pah se qytetarët kanë këtë dozë dyshimi si rezultat i rasteve mediatike të korrupsionit në polici, keqpërdorimit të monopolit të dhunës dhe sundimit të ligjit.

Realizimi i këtij hulumtimi është i rëndësishëm pasi që kjo tematike është pak e studiuar deri me tani, e me gjetjet që do të dalin në pah do të kuptohet perceptimi i qytetarëve mbi policinë dhe të identifikohen fushat e intervenimit respektivisht reformimit për të përmirësuar besimin qytetar polici.

2. Qëllimi i hulumtimit

Qëllimi i këtij punimi të disertacionit është hulumtoj perceptimin e qytetarëve mbi punën e policisë në Republikën e Maqedonisë së Veriut, më saktë në rajonin planor të Pollogut.

Punimi sunon në njërën anën të analizoj perceptimin e qytetarëve por në anën tjetër synon të sjell në pah kapacitetin apo mungesën e kapacitetit të policisë të informoj qytetarin për të ngritur mirë-besimin mes qytetarëve dhe policisë. Disertacioni do të bazohet në kornizën teorike të Turks (1969) dhe Tyler (1990) për hulumtimin e perceptimit të policisë.

Variablat siç janë mosha, gjinia, përkatësia etnik, statusi socio-ekonomik, sundimi i ligjit janë identifikuar si variable të rëndësishme në perceptimin e qytetarëve. Deri më sot nuk studime serioze që përcaktojnë ndikimin/korrelacionin e variableve të lartpërmendura në Republikën e Maqedonisë së veriut. Ky studim do hedh dritë mbi korrelacionin e moshës gjinisë përkatësisë etnike, statusit socio-ekonomik mbi perceptimin e qytetarëve për policinë e shtetit.

Për më tej, studimi do përqendrohet edhe në kornizën juridike, politikat publike dhe teknikat e komunikimit që aplikon në kontekstin ekzistues në aparatën policor dhe synon të identifikoj grykat e ngushta të dhe të ofroj rekomandime për përmirësim.

Për më tepër studimi synon të hulumtoj arsyet eventuale për dallimet dhe burimin e divergjencave të perceptimit.

Në të njëjtën kohë punimi do ofroj pasqyrë gjithëpërfshirëse të orvatjeve të reformimit të aparatit policor në funksion të përmirësimit të relacioneve me pjesë të ndryshme të komunitetit.

3. Pyetjet e hulumtimit

1. Cila është korniza juridike që rregullon transparencën dhe komunikimin me komunitetin në aparatën policor?

2. Cilat variable ndikojnë në perceptimin e qytetarit në policinë?
3. A ndikojnë karakteristikat demografike në relacionet polici qytetar dhe nëse po SI dhe PSE?
4. Si mund të përmirësohet perceptimi i qytetarëve mbi policinë dhe cilat janë barrierat që parandalojnë përmirësimin?

5. **Hipoteza kryesore:**

Korniza juridike dhe kultura organizative në aparatin policor janë barrierë për komunikimin në mes policisë dhe qytetarëve

Hipotezat ndihmese:

Në shoqëritë multietnike si RMV, përkatësia etnike është variabli kyç që krijon divergjenca në perceptimin e qytetarëve për policinë

Dispariteti i përfaqësimit etnik në polici në postet udhëheqëse dhe menaxheriale është barrierë për një qasje „tailor made,, specifike sipas kushteve dhe komunitetit që të rritet mirë-besimi qytetar dhe polici.

Qytetarët e perceptojnë policinë si instrument/vegël e elitave etnike politike për ruajtjen e status quo's në Republikën e Maqedonisë së Veriut

6. Metodologjia e hulumtimit

Si çdo punim a hulumtim shkencor, që duhet të apikoj qasje specifike metodologjike të hulumtimit edhe në këtë hulumtim është paraparë një metodologj e larmishme që do të ndihmojë drejt përmbushjes se objektivave të parapara në hulumtimin, dhe njeherit trajtimit të hipotezave të parashtruara. Hulumtimi synon të përdorë game të gjerë të metodave dhe instrumenteve dhe atë:

Metoda e analizës teorike apo deskriptive

Me anë të kësaj metode synohet të studiohet literatura relevante në fushën e perceptimit dhe variableve të perceptimit duke analizuar variablet kyçe për perceptimin e qytetarëve mbi aparatin policor. Për më tepër kjo metodë do hedhë dritë edhe mbi kornizën juridike dhe politikat publike që determinojnë konturat e komunikimit polici- qytetar.

Për të vërtetuar hipotezat do të aplikohet kombinim i metodave cilësore duke intervistuar vendimmarrës në këtë aparat por edhe ekspert dhe përfaqësues mediatik që ndjekin funksionimin e policisë dhe raportet polici qytetar, si dhe metodave sasiore duke aplikuar pyetësor të strukturuar për qytetarët të testohen hipotezat e lartpërmendura.

Dizajni i hulumtimit dhe të dhënat primare do të aplikojë metodën e triangulimit që të vërtetohen dhe validohen gjetjet nga instrumente të ndryshme metodologjike dhe burime të ndryshme primare.

Për më tepër ,që të validohen gjetjet do të aplikohet edhe instrumenti i observimit të ueb portalit të Ministrisë së Punëve të Brendshme për tu krahasuar gjetjet nga metodat sasiore (perceptimi i qytetarëve për mënyrën e komunikimit qytetar) i dhe qasjen e përdorur në kontekstin gjegjës nga aparati policor.

Dizajni i hulumtimit do të jetë konform me metodologjisë së hulumtimit me një mostër reprezentative nga aspekti etnik, gjinor, socio-ekonomik dhe gjeografik.

7. Rëndësia e punimit

Duke pasur parasysh që si temë transparenca dhe perceptimi i qytetarëve mbi punën e policisë nuk është trajtuar, ky studim do jetë studim i parë në Republikën e Maqedonisë së Veriut që do eksploroj aplikimin e koncepteve të Turk (1969); Tyler (1990); Mastrofski (1999); në Republikën e Maqedonisë së Veriut dhe rajonin planor të pollogut.

Në veçanti rëndësia e kësaj teze të disertacionit vjen në shprehje më studimin e ndikimit të variableve si: mosha, përkatësia etnike, statusi socio-ekonomik dhe perceptimi mbi policinë. Hulumtimet paraprake dhe raportet teknike që kanë trajtuar këto problematik nuk kanë patur qasje gjithëpërfshirëse ku do të analizohej ndikimi i këtyre variableve në perceptimin mbi policinë në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Nga kjo prizëm kjo tezë e Masterit do të jetë studim i parë i kësaj natyre në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Për më tej rëndësia e punimit vjen në pah edhe narrativin që ky punim do të ketë që perceptimi pozitiv i qytetarëve për punën e policisë do të duhet të ishte dhe të jetë prioritet për këtë institucion. Duke patur parasysh të kaluarën policia do të duhej të investoj shumë me tepër në ndërtimin e mirëbesimit me qytetarët e të gjitha komuniteteve në RMV.

Ky mirëbesim është kyç për parandalimin e krimit dhe problemeve në komunitet dhe për ngritjen e cilësisë së jetesës në komunitet pasi që siguria dhe rendi është condicio sine qua non për cilësinë jetesës.

8. Përfundimi

Krijimi i një kuptimi të perceptimit të publikut për oficerët e policisë shënon një përparim në përpjekjet për reforma në vitet e fundit, veçanërisht në shoqëritë post konfliktuale si Maqedonia e Veriut, me qëllim që institucionet e tyre policore të krijojnë marrëdhënie më të ngushta pune me qytetarët e tyre. Zhvillimi i marrëdhënieve më të ngushta dhe harmonike midis qytetarëve dhe organeve të policisë ka më shumë gjasa të nxisë dhe të rrisë besimin dhe besimin e publikut tek oficerët, të zbatojë marrëdhënie të konsoliduara pune ndërmjet të të dyja palëve.

Për shkak të mungesës së hulumtimeve mbi policinë dhe për më tepër për perceptimin publik të policëve në Maqedoninë e Veriut, ky studim kishte për qëllim të adresojë mangësitë në literaturë duke ofruar njohuri mbi perceptimin e policëve përmes pyetjeve të mëposhtme kërkimore:

- (I) Cilat janë variablat që ndikojnë në perceptimin e qytetarëve për policinë në Maqedoninë e Veriut?
- (II) A ndikojnë karakteristikat demografike të qytetarëve në marrëdhënien e tyre me policinë dhe nëse po, si dhe pse?
- (III) Në çfarë mënyrash mund të përmirësohet perceptimi i qytetarëve për policinë në Maqedoninë e Veriut?

Në këtë studim janë përdorur qasje sasiore për të sjellë disa përvoja subjektive për qytetarët duke kryer një anketë me 263 qytetarë brenda rajonit planor të Pollogut në lidhje me njerëzit dhe policinë, kontaktin, legjitimitetin, shërbimet dhe performancën.

Teknika e kampionimit të topave të borës (snow bowl) u përdor për të siguruar pjesëmarrësit dhe qasja e teorisë adaptive u përdor për të analizuar të dhënat e marra. Studimi u fokusua në variabla kyçe si kontakti, mosha, statusi socio-ekonomik, përkatësia etnike, sjellja e policisë dhe drejtësia. Rezultatet e marra sugjeruan se këto variabla kyçe ishin në përputhje me studimet e mëparshme, Megjithatë, variabla të tillë si politika, gjinia

dhe përfshirja e bandave u identifikuan dhe u pranuan si indikatorë për mënyrën se si është formuar perceptimi i qytetarëve për policinë në Maqedoninë e Veriut. Si rezultat, konceptet teorike të përdorura në këtë studim mund të zgjerohen duke përfshirë këto variabla e reja. Gjetjet nga ky studim sugjeruan se Maqedonia e Veriut ka një pjesëmarrje aktive të publikut në rolin dhe funksionin e policisë në Maqedoninë e Veriut dhe kjo krijoi ndikim në performancën e policisë.

Ky studim sugjeroi më tej se reforma policore në Maqedoninë e Veriut do të bëhej një faktor i rëndësishëm për përmirësimin e perceptimit të publikut për policët.

Për shkak të përpjekjeve të mëparshme të dështuara të reformave policore në Maqedoninë e Veriut, ku oficerët u identifikuan si ngurrues për të marrë pjesë, ky studim ka propozuar metoda trajnimi për të përmirësuar qëndrimin e policëve ndaj pranimin të ndryshimeve si prioritet fillestar përpara aplikimit të metodave për përmirësimin e marrëdhënieve me publikun.

KAPITULLI 1 KORNIZA TEORIKE

1.Perceptimi i rendit publik dhe policisë

Perceptimi i qytetarëve për policinë formulohet përmes vlerësimeve dhe interpretimeve nga kontakti i drejtpërdrejtë dhe i tërthortë me punonjësit e policisë ku njerëzit gjenerojnë qëndrime specifike dhe gjykime individuale në lidhje me punonjësit e policisë, institucionet e sigurisë (Frank et al., 2005; Warren et al. ., 2006; Eller et al., 2007).

Qëndrimet dhe gjykimet janë komponentë e rëndësishme sociologjike meqenëse policia ka rol specifik dhe monopol në përdorimin e aparatit të dhunës (Bittner, 1970) dhe është një prej instancave kyçe që ofron peshoren e efikasitetit dhe efektivitetit të aparatit shtetëror (Skogan, 2005) dhe fundja janë instrument për legjitimimin të institucionit që ka për obligim të gjeneroj rendin publik dhe sigurinë (Sunshine dhe Tyler, 2003; et al., 2005; Skogan, 2006).

Sipas Turk (1969) kontakti i drejtpërdrejtë në mes qytetarit dhe policisë varet nga pozicioni që ka një individ në kuadër të stratave shoqërore, pra raportet qytetar polici domosdoshmërisht janë të ndërlidhura me komponentën demografike : mosha, përkatësia etnik, statusi socio-ekonomik etj.

Sipas teorisë së grupit (Blumer, 1958) përfaqësuesit e pakicave etnike kanë status socio-ekonomik më të ulët dhe si pasoj trajtohen me keq nga policia në krahasim me komunitetet shumicë. Si rrjedhojë mendimi i komuniteteve jo shumicë për punën e policisë është më pak pozitiv në krahasim me komunitetin shumicë (Bowling dhe Phillips, 2007; Reiner,

2010). Teoria normative e drejtësisë e zhvilluar nga Tyler (1990), nisur nga premisa se nëse qytetarët trajtohen në mënyrë të drejtë dhe të barabartë, ata janë më të kënaqur dhe kanë perceptim pozitiv mbi punën e policisë (Brown dhe Benedict, 2002, Engel, 2003, Neyroud, 2012, etj).

Pjesa dërmuese e studimeve mbi perceptimin publik për policinë kryesisht janë përqendruar në karakteristikat individuale demografike si raca/përkatësia etnike, shtresimi social, mosha në raport me qëndrimet, legjitimitetin, cilësinë e shërbimit dhe satisfaksionin me shërbimin (Mastrofski, 1999; Lundman dhe Kaufman, 2003; Engel, 2003; Johnson et. al., 2008; Sharp dhe Johnson, 2009).

Duke u nisur nga kjo premisë dhe duke qenë koshient se studime të ngjashme nuk ka patur në Republikën e Maqedonisë së Veriut e për më tepër se nuk ka patur në rajonin planor të pollogut një studim i tillë që do hulumtonte korrelacionin në mes variableve të lartpërmendur do të sjellte në dritë se a ka dallime të theksuara në mes variablave dhe ndikimin e tyre në formësimin e perceptimit mbi policinë.

2. Raportet e qytetarëve me policinë në Maqedoninë e Veriut

Raportet në mes qytetarëve dhe policisë në Maqedoninë e Veriut ka qenë historikisht të vështira me mungesë të besimit reciprok dhe si pasoj herë pas herë të tensionuara dhe kjo botërisht dihet nëse analizohet trashëgimia komuniste e vendit, si një sistem që ka pëlqyer të përdor dhunën ndaj qytetarëve që kanë kritikuar dhe kanë treguar mospajtim të hapur ndaj sistemit.

Me pavarësimin e shtetit, në vitet e 90ta, policia e shtetit ka qenë shpeshherë ngushtë e lidhur me konjuktura qeveritare dhe politikanët e asokohe, e shpesh ky institucion ka qenë personifikim i divergjencave sociale duke treguar mbështetje të hapur ndaj partive politike në pushtet që kanë përfaqësuar grupin më të madh etnik.

Por domosdo duhet nënvizuar fakti se policia ka qenë objekt ndryshimi në kuadër të reformave të sigurisë që janë iniciuar në këto tre dekada. Në këtë kontekst reformat e këtij 30 vjeçari kanë qenë të përqendruara në rritjen e efektivitetit dhe modernizimit të policisë,

duke u përqendruar në trajnimin, arsimimin, qeverisjen, përgjegjshmërinë, llogaridhënien dhe transparencën e këtij institucioni jetik për cilësinë e jetesës së qytetarëve.

Megjithatë, perceptimi dhe relacionet qytetar polici duhet të jenë brenda fokusit të vazhdueshëm për shkak të rolit specifik dhe të veçanta që ka policia në shoqëri. Marrëdhëniet e tensionuara dhe të turbullta mes të dyja palëve, kanë krijuar nevojën për përmirësimin e marrëdhënieve dhe ndryshimet në praktikat dhe politikat e institucionit në fjalë.

Praktika sjell në pah se ruajta e sigurisë dhe mirëqenies është vetëm iluzion nëse ka mungesë të komunikimit dhe bashkëpunimit në mes qytetarëve të të gjitha komuniteteve dhe të gjitha shtresave dhe policisë (Deosaran, 2002; Mastrofski dhe Lum, 2008; Maguire et al., 2017).

Për më tepër çdo dështim në ruajtjen e rendit publik dhe sigurisë në rradhë të parë i adresohet mungesës së komunikimit dhe raporteve jo te mira me komunitetin (Grohe et al., 2012; Wallace, 2012) dhe raportet jo të mira në këtë sferë kanë reperksione të pariparueshme për shoqërinë në formë të humbjes së jetës apo lirisë si rezultat të mungesës së komunikimit me qytetarin. Nëse qytetarët e Maqedonisë e Veriut në përgjithësi dhe rajonit planor të pollogut në veçanti, kanë një perceptim negativ për policinë, ka më shumë gjasa që strategjitë e policisë të orientuar drejt komunitetit të dështojnë për shkak të mungesës së komunikimit me komunitetin dhe qytetarët.

Deri më sot, variablat e sakta që ndikojnë dhe formësojnë perceptimin e qytetarëve për policinë në Maqedoninë e Veriut mbeten të panjohura. Megjithatë, numri i vogël i hulumtimeve dhe studimeve të mëparshme që janë bërë për policinë në Maqedoninë e Veriut identifikojnë disa probleme që ekzistojnë mes qytetarëve dhe policisë.

Probleme të tilla janë: oficerët të akuzohen për profilizimin, zbatim selektiv, përdorim të forcës së tepruar, mungesë të besimit nga publiku, paaftësi në punët e tyre, demonstrim të favorizimit ndaj miqve dhe familjes, korrupsion dhe shpesh njerëz të viktimizuar që kërkonin ndihmë dhe çështja e legjitimitetit.

Si rezultat, këto probleme kanë nxitur një atmosferë dyshimi dhe pakënaqësie brenda disa komuniteteve ndaj policisë, duke bërë që qytetarët të distancohen, të bëhen ngurrues dhe jombështetës ndaj iniciativave policore.

4. Korniza teorike „perceptimi publik,,

Duke marrë parasysh mungesën e hulumtimit mbi temën e perceptimit mbi policinë në Maqedoninë e Veriut dhe për më tepër ky studim u përqëndrua në zbatimin e koncepteve teorike të Turk (1969); Tyler (1990); Mastrofski (1999); Moore dhe Braga (2003) Marshall (1995) në kontekst e rajonit planor të pollogut. Nuk ka dëshmi për hulumtime që kanë aplikuar këto modele teorike për të vlerësuar perceptimin e publikut për policinë në rajonin planor të pollogut. Variablat moshë, përkatësia etnike, statusi socio-ekonomik dhe ndërlidhja me perceptimin publik të policisë janë hulumtuar në shoqëri tjera të zhvilluara si Mbretëria e Bashkuar, SHBA, Kanadaja dhe Australia (Tyler, 1990; Webb dhe Marshall, 1995; Brown dhe Benedikti, 2002). Andaj, ky hulumtim do të jetë i pari i këtij lloji, që analizon perceptimin e publikut duke marrë parasysh variablet e sipërpërmendura. .

Në këtë kontekst kontributi i këtij punimi është senzibilizimi shoqëror për nevojën e perceptimit pozitiv të qytetarëve për punën e policisë në rajonin planor të pollogut.

Duke marrë parasysh marrëdhëniet e tensionuara dhe distancimin e qytetarëve nga policia, frikës dhe besimit minimal institucioni i rendit publik do të duhej të synoj të përmirësoj raportet me publikun duke u përqëndruar në kultivimin e raporteve me pjesëtarët e çdo komuniteti apo përkatësie etnike. Duhet theksuar se policia tek ne ka trashëguar disa aspekte nga sistemi i mëparshëm monist që është provuar si kundër- produktiv për zhvillimin dhe kultivimin e marrëdhënieve të policisë dhe qytetarëve. Ky model është njohur për përdorimin e gjerë të forcës brutale, mungesës së llogaridhënies dhe distancimit nga qytetarët. Në këtë kontekst studimi analizon edhe efektin e reformave në perceptimin e qytetarëve mbi transparencën e policisë në rajonin planor të pollogut.

5. Korrelacioni në mes perceptimit dhe variablet e studimit

Ky studim është i rëndësishëm meqenëse konstrukton një model për të studiuar arsyet e perceptimeve negative dhe ankesave ndaj pjesëtarëve të policisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut në kontekst të grupeve sociale dhe ngrit çështjen e reformimit të mëtutjeshëm të policisë. Gjetjet e studimit do jenë bazament për rekomandime që do të ndihmojnë të tejkalohet hendeku në mes qytetarëve dhe policisë, në identifikimin e intervenimeve në politikat publike që do të rezultojnë me nivel më të lartë të sigurisë në këtë shoqëri. Ndryshimi social në një shoqëri është imanent nëse perceptimi dhe komunikimi në mes qytetarëve dhe policisë është pengesë për përmirësimin e cilësisë së jetesës.

Korniza juridike e vendosur në shoqëri përcakton modelet e sjelljes me pasoja penale, të cilat legalizohen përmes legjislacionit dhe sistemit gjyqësor (Chambliss, 1975; Bystrova dhe Gottschalk, 2015). Por, në të shumtën e rasteve kjo kornizë ndryshon nga shoqëria në shoqëri edhe pse modeli është identik, institucione të veçanta të pushtetit përcaktojnë cilët janë sjelljet e pranueshme dhe cilët sjelle percepton si jo të pranueshme dhe objekt sanksionimi. Në këto rrethana, shteti vepron si institucion kyç në zbatimin e vlerave morale të qytetarëve në shoqëri. Normat juridike dhe sanksionet për moszbatimin e tyre shpesh portretizohen si tendencë për ndryshim në të mirë të shoqërisë në kuadër të nën premise për tu arritur konsensus në shoqëri. Por, duhet theksuar kjo premisë nuk është deri në fund e sakte, meqenëse ligjet dhe sanksionet nuk janë zakonisht produkt i një procesi që bazohet në parimin e konsensusit por rezultat i elitës politike dhe ekonomike që me politikat publike tentojnë të ruajnë status quo'n në shoqëri (Gottschalk, 2015).

Ligjet dhe sanksionet synojnë të modelojnë modele specifike të sjelljes në shoqëri përmes zbatimit. Kështu, ligjet dhe sanksionet të cilat janë vendosur përmes konsensusit të shoqërisë zbatohen rrallë për shkak të pajtimit të gjërë shoqëror. Por, në anën tjetër modelet specifike të ligjeve dhe sanksioneve të vendosura nga shteti dhe elita ekonomike dhe politike zbatohen meqenëse si të tilla janë të papranueshme për shtresat më të ulta shoqërore (Box, 1983; Lanier dhe Henry, 2009b).

Në këtë kontekst për të zbatuar ligjin dhe sanksionet, shoqëritë kanë sistemin e drejtësisë dhe institucionin e policisë si aparat kryesor për zbatimin e ligjit. Format më të hershme të institucioneve të ruajtjes së rendit publik u bazuan në premisën që anëtarët e

komuniteteve të ndryshme do të duhej të zbatonin zakonet dhe praktikat (ligjet) të cilat diktoheshin nga Monarku (Kreu i Shtetit). Monarkitë e asaj kohe trajtonin sistemin e normave juridike si *qondicio sinë qua non* për të gjeneruar të ardhura, dhe të ardhurat financiare, gjobat ishin aspekt kyç për të zbatuar ligjin (Rawlins, 2005).

Format e mëvonshme të funksionimit të institucioneve të rendit publik përqendroheshin në identifikimin e burrave me aftësi të kufizuara nga klasës punëtore që të ushtrojnë profesionin e rojeve në qytete, pa asnjë trajnim dhe asnjë kompenzim por si detyrim i imponuar nga elitat ekonomike dhe politike të asaj kohe (Mankoff, 1976).

Disa shekuj më vonë bota u bë dëshmitar të krijimit të strukturave profesionale policore me polic të trajnuar për të përdorur monopolin e dhunës fizike në zbatimin rendit dhe ruajtjes së sigurisë publike.

Sistemet jo funksionale shoqërore ndërlidhen me hendekun ekonomik dhe çasjen jo të barabartë në resurset ekonomike.

Sipas Mastrofski (1999), cilësia e shërbimeve që policia u ofron qytetarëve është në korrelacion të drejtpërdrejt me perceptimin e qytetarëve për më tepër autor si Moore dhe Braga (2003) në hulumtimet e tyre sjellin në pah që performanca e policisë është variabla kyçe në formësimin e perceptimit të qytetarëve. Në këtë studim masteri, premiset bazë të këtyre teorive janë bazament i hulumtimit empirik.

6. Teoria e Respektit

Teoria e Respektit të Normave nga Turk (1969) paraqiti shpjegime të modeleve të ndryshme se si grupet dhe kategoritë e njerëzve ndërveprojnë me njëri-tjetrin. Kjo teori theksoi marrëdhënien ndërmjet autoritetit (oficerëve të policisë) dhe marrësit (pjesëtarëve të publikut) dhe faktorëve që ndikojnë në marrëdhënien e tyre, siç janë karakteristikat demografike duke përfshirë klasën shoqërore, racën/etnicitetin dhe moshën. Ky model propozon një shpjegim se si pabarazitë e strukturuar ndikojnë në konfliktet sociale.

Një propozim nga Turk (1969) tregoi se ka një ndikim tjetër të mundshëm në rezistencën ndaj normave. Ai sugjeroi se ngjashmëritë kulturore midis qytetarëve dhe normave të

policisë mund të krijojnë një pranim nga të dyja palët. Megjithatë, kur normat ndërmjet qytetarëve dhe policisë nuk janë të ngjashme, qytetarët dhe policia mund të ruajnë rendin shoqëror nëpërmjet normës së respektit (Lanza-Kaduce dhe Greenleaf, 2000). Prandaj, teoria e Turk (1969) bazohet dhe varet nga respektimi i normave.

U sugjerua nga Turk (1969), që gjatë kontaktit ballë për ballë të një qytetari dhe policisë kishte më pak gjasa që zyrtarët policor të tregonin respekt ndaj njerëzve që janë me status të ulët shoqëror dhe anasjelltas, ku njerëzit me status më të ulët shoqëror mund të bëhen ngurrues dhe/ose më pak të ngjarë të shprehin çdo formë respekti ndaj policisë.

Maqedonia e Veriut konsiderohet si shoqëri multietnike dhe multikulturore. Qytetarët nga pakicat më të vogla etnike shpesh i përshkruajnë zyrtarët e policisë si të padobishëm, profilizues, dominues dhe abuzues fizik.

Duke marrë parasysh sasinë minimale të hulumtimeve për policinë në Maqedoninë e Veriut, nuk janë gjetur studime specifike që kanë tentuar të vlerësojnë respektin ndërmjet qytetarëve dhe policisë në Maqedoninë e Veriut.

7. Teoria e Legjitimitetit

Shumë njerëz në përgjithësi i binden ligjit, megjithatë pajtueshmëria totale nuk është e mundur. Të gjithë e shkelin ligjin në një moment, me vetëdije ose pa vetëdije, por disa njerëz kanë më shumë gjasa ta bëjnë këtë më shpesh se të tjerët (Tyler, 1990). Sipas Tyler (1990) autoritetet ligjore janë gjithmonë të vetëdijshme se efektiviteti i tyre varet nga bindja e qytetarëve ndaj ligjit dhe si rezultat, këto autoritete vendosin theks të madh në pajtueshmërinë (Jackson et al., 2012; Tankebe dhe Mesko, 2014).

Tyler (1990) nisat nga premisa se perspektivat instrumentale dhe normative janë arsyeja pse njerëzit i binden dhe respektojnë ligjin.

Perspektiva instrumentale sugjeron që autoritetet ligjore të bëjnë ndryshime në ligj për të krijuar ndryshim në sjelljen e njerëzve. Për shembull, ashpërsia dhe siguria e shtuar e

dënimit për shkelësit e ligjit si masa parandaluese. Perspektiva normative ka të bëjë me detyrimin moral të njerëzve për të qenë në përputhje me ligjin. Kur qytetarët janë të bindjes se respektimi i tyre me ligjin ishte i justifikueshëm bazuar në qëndrimet e tyre dhe pritshmërinë e sjelljes, ka më shumë gjasa që ata të jenë në përputhje me rregullat, politikat dhe ligjet. Kur njerëzit ndihen të përkushtuar t'i binden ligjit për shkak të vlerave të tyre morale, ka më shumë gjasa që këta njerëz të ndihen të përkushtuar në pranimin e autoritetit si legjitim.

8. Teoria e Kënaqësisë dhe satisfaksionit

Institucionet policore, politikëbërësit dhe studiuesit shpesh vlerësojnë performancën e policisë bazuar në kënaqësinë e qytetarëve. Një arsye për këtë vlerësim është se institucionet e policisë dhe oficerët e tyre mund të konsiderohen si efikas dhe efektiv në ofrimin e shërbimeve të tyre vetëm kur kanë fituar njohje, pranim dhe mbështetje nga publiku i gjerë (Carter, 2002; Bottoms dhe Tankebe, 2012; Rogge dhe Vershelde, 2012). Një arsye tjetër për një vlerësim të tillë është për shkak të ndryshimit të shpejtë të natyrës së shoqërisë ku jeta e qytetarëve po ndryshon vazhdimisht, prandaj roli dhe përgjegjësia e policisë në komunitete mund të ketë nevojë të ripërcaktohet (Rogge dhe Vershelde, 2012). Për shkak të këtyre ndryshimeve institucionet policore mund të kenë nevojë të reformojnë shërbimet e tyre për t'u përgjigjur pritshmërive të komuniteteve. Në të njëjtën kohë, qytetarët mund të japin reagime për të theksuar fuqinë dhe dobësinë në operacionet policore (Hesketh, 1992; Rogge dhe Vershelde, 2012).

Prirja që punonjësi i policisë të reduktojë viktimizimin, të mbrojë njerëzit, të minimizojë frikën nga krimi dhe të krijojë ndjenja sigurie, varet nga perceptimi i qytetarëve për policinë institucionalisht dhe individualisht (Bouranta et al, 2015). Në mënyrë që policia të arrijë perceptimin pozitiv nga qytetarët, është e rëndësishme që njerëzit të zhvillojnë kënaqësi me cilësinë e shërbimit që u jepet nga policia (Bouranta et al., 2015)

9. Teoria e Shërbimit

Modeli i shërbimit brenda fushës së policisë u prezantua nga Mastrofski (1999). Historia e kësaj teorie është e ngulitur thellë brenda sektorëve të biznesit dhe shërbimeve. Mastrofski (1999) debatoi se institucioni dhe oficerët e policisë ofrojnë disa shërbime për publikun dhe një nga shërbimet prioritare është siguria e qytetarëve (Parasuraman et al., 1988; Maguire dhe Johnson, 2010). Mastrofski's (1999) sugjeroi që njerëzit në përgjithësi vlerësojnë gjëra të tilla si siguria, rehatia dhe mungesa e frikës, ndërkohë që politikëbërësit janë të pavëmendshëm ndaj këtyre dhe më shumë të shqetësuar me rezultatet përfundimtare, siç janë përmbushja e rezultateve statistikore për të demonstruar shkallën e suksesit (Reiss, 1966; Caldwell, 1978; Maguire dhe Johnson, 2010).

Një debat nga Mastrofski (1999) sugjeroi që qytetarët kanë nevojë për një institucion policor të besueshëm me oficerë të besueshëm ku komunitetet mund të marrin ndihmë të shpejtë dhe pa gabime. Mastrofski (1999) tregoi se nëse institucionet policore dëshirojnë të arrijnë besueshmërinë, ato do të duhet të bëhen të parashikueshme në drejtim të asaj se si t'u shërbejnë në mënyrë efektive dhe efikase komuniteteve dhe qytetarëve. Që institucionet policore të bëhen të parashikueshme, ato duhet të mbledhin të dhëna mbi krimet, kriminelët dhe modelet (modus operandi) (Ruben, 2010; Perry, 2013; Vidal dhe Mastrobuoni, 2018). Si rezultat, teoria e modelit të përkohshëm (TP) sugjeron që mundësitë për krime dhe sjellje kriminale ndodhin në dy mënyra, që janë kushte afatgjata dhe afatshkurtra. "Afatgjatë" i referohet nivelit të mbikëqyrjes dhe pranisë së të tjerëve ndërsa "afatshkurtër" i referohet atraktivitetit të mundësisë pa respektim të aftë (Rebellion et al., 2009; Agnew, 2011). Një debat nga Guerette dhe Santana (2010) tregoi se institucionet e policisë mund të kenë nevojë të përdorin burimet e tyre të mbledhjes së të dhënave dhe të formulojnë parashikimin se si të shpërndajnë më mirë burimet e tyre fizike për të arritur efektivitetin dhe efikasitetin (Browning et al., 2010; Stacey et al., 2011; Vidal dhe Mastrobuoni, 2018). Kur qytetarët mund të marrin ndihmën e policisë shpejt dhe pa probleme, ata kanë më shumë gjasa të ndihen të kënaqur dhe të zhvillojnë perceptim të favorshëm dhe pozitiv ndaj oficerëve (Lloyd dhe Foster, 2009).

Mastrofski (1999) tregoi se drejtësia është e domosdoshme pasi njerëzit zhvillojnë besim në policimë kur ndihen të kënaqur me veprimet e oficerit të cilat i konsiderojnë si të drejta gjatë menaxhimit të një situatë të caktuar. Njerëzit kanë një pritje që oficerët e policisë duhet të jenë neutralë dhe t'u japin atyre një mundësi për t'u përfshirë në procesin e marrjes së vendimeve, edhe nëse ai nuk do të prodhonte rezultatin që ata dëshirojnë (Mastrofski et al., 1996; Paternoster et al., 1997 Tyler, 2001). Ky dimension mund të gjurmohet në teorinë e legjitimitetit të Tyler (1990). Kur njerëzit pranojnë punonjësit e policisë për kryerjen e detyrave të tyre në mënyrë të drejtë, ka më shumë gjasa që këta qytetarë të ndihen të kënaqur dhe të krijojnë një perceptim pozitiv ndaj oficerëve.

Kur merren parasysh gjashtë dimensionet e Mastrofskit (1999) të vëmendjes, besueshmërisë, reagimit, kompetencës, sjelljeve dhe drejtësisë, kjo tregon rëndësinë që publiku të vlerësojë shërbimet e ofruara nga oficerët e policisë dhe kënaqësinë e tyre personale me punën që bëjnë oficerët dhe si u bë. Kjo ka më shumë gjasa të ndikojë në perceptimin e njerëzve për policinë në një mënyrë specifike, qoftë pozitive apo negative (Tyler, 2006b; Liu dhe Crank, 2011).

10. Teoria e Performancës

Institucioni i policisë nuk është vetëm i rëndësishëm sepse është aparati i shtetit për të arritur rezultate nga aktivitetet e zbatimit të ligjit, por gjithashtu kërkohet që të ofrojë shërbime për qytetarët si zbardhja dhe parandalimi i krimeve, minimizimi i frikës së njerëzve nga krimi dhe ruajtja e qetësisë në komunitetet që shpesh referohen si 'përfundim' (Goldstein, 1977; Moore dhe Braga, 2003; Maslov, 2015). Rezultatet e policisë mund të vëzhgohen dhe vlerësohen drejtpërdrejt, për shembull, kur oficerët janë të aftë, të disiplinuar dhe të shkathët, kjo mund të rezultojë dhe të interpretohet se policia ka kënaqur me sukses klientët e saj, ngjashëm me organizatën tregtare (Reisig dhe Chandek, 2001; Moore dhe Braga, 2003; Maguire dhe Johnson, 2010). Në mënyrë të ngjashme, kur oficerët kapin me sukses të dyshuarit për krime dhe respektojnë të drejtat individuale të këtyre njerëzve, kjo mund të konsiderohet se ka kënaqur klientët e tyre. Nga ana tjetër, nëse

oficerët bëjnë të kundërtën, ata mund të mos arrijnë kënaqësinë e klientit (Moore dhe Braga, 2003; Maslov, 2015).

Përdorimi i burimeve – Ky dimension është një qasje indirekte ndaj funksionit të policisë. Megjithatë, qytetarët janë të vëmendshëm ndaj oficerëve të policisë dhe asaj që ata bëjnë dhe si bëhet (Davis, 2000; Kuhns et al., 2008). Njerëzit presin që policia të kryejë rolin e saj dhe të funksionojë në mënyrë efikase, ekonomike dhe të qëndrueshme për të minimizuar harxhimet dhe humbjet. Rrjedhimisht, perceptimi i qytetarëve për policinë mund të ndikohet nga rezultatet e policisë që qytetarët i konsiderojnë si humbje ose keqpërdorim. Për shembull, keqpërdorimi i automjeteve të policisë, oficerët që kryejnë punë private gjatë kohës që janë në detyrë dhe janë të varur nga dokumentet tradicionale kur teknologjia është e disponueshme. Kur qytetarët janë të bindur se policia i ka përdorur burimet e saj me mençuri dhe në një mënyrë që minimizon humbjet dhe dëmet, ka më shumë gjasa që këta njerëz të ndihen të kënaqur me punën e oficerit dhe në këtë mënyrë të krijojnë një perceptim pozitiv ndaj policisë.

Kënaqësia e klientit – Mirësjellja dhe shërbimet që oficerët e policisë i ofrojnë publikut ndihmojnë në formësimin e këtij dimensionit. Një debat mund të ngrihet duke supozuar se oficerët e policisë nuk duhet të jenë të sjellshëm me shkelësit e krimit që marrin pjesë dhe ndërveprojnë me të. Megjithatë, nëse qytetarët kanë njohuri se punonjësit e policisë i kanë trajtuar qytetarët (kriminelë ose jokriminelë) në mënyrë të keqe dhe të pakujdesshme, ka më shumë gjasa që këta njerëz të jenë të pakënaqur me punën e policisë dhe për këtë arsye të zhvillojnë një perceptim negativ ose më pak të favorshëm për policinë. Performanca e policisë në rajoni planor i pollogut ka qenë një temë e gjatë dhe e diskutueshme (CRPS, 1984; Job, 2004; Adams, 2019). Duke marrë parasysh trashëgiminë koloniale të institucionit, e cila u fokusua kryesisht tek oficerët e policisë që ishin të shqetësuar dhe të vëmendshëm ndaj qëllimeve dhe objektivave të qeverisë perandorake dhe jo interesave të qytetarëve lokalë, performanca e policisë në rajoni planor i pollogut nuk është vlerësuar kurrë nga këndvështrimi i qytetarëve (King, 2009 Wallace, 2011; Johnson dhe Kochel, 2012).

Rrjedhimisht, deri më tani nuk ka pasur dëshmi të ndonjë studimi të pavarur se si qytetarët vlerësojnë performancën e policisë dhe se si një vlerësim i tillë ka ndikuar në perceptimin e njerëzve për policinë në Maqedoninë e Veriut. Për më tepër, nuk ka asnjë provë për të demonstruar se teoria e performancës së Moore dhe Braga (2003) u zbatua në Maqedoninë e Veriut dhe rezultatet kur u zbatuan.

Teoria e komunikimit dhe kontaktit

Kontakti dhe komunikimi i qytetarëve me policinë ka qenë një faktor konsistent në hulumtim që ndërlidh perceptimin e publikut për policinë (Skogan, 2005; Flexon et al., 2009). Sipas kësaj teorie kontakti personal mund të jetë ose vullnetar, ku qytetarët bëjnë kontaktin fillestar me policinë ose i pavullnetshëm ku punonjësit e policisë bëjnë kontaktin fillestar me qytetarët. Hulumtimet paraprake sjellin në pah se kontaktet vullnetare dhe jo formale kanë efekt pozitiv në perceptimin mbi policinë dhe në anën tjetër kontaktet e inicuar nga policia të njohura si kontakte të pavullnetshme kanë ndikim negativ dhe shqetësues për qytetarin dhe janë në korrelacion indirekt me perceptimin e qytetarit për punën e policisë.

Perspektiva e moshës

Të rinjtë kanë më shumë gjasa të kenë një perceptim më pak të favorshëm për performancën e policisë dhe oficerëve në krahasim me individët më të moshuar (Brown dhe Benedict, 2002; Dukes dhe Hughes 2004; Brick et al., 2009). Hulumtimi i mëparshëm theksoi se të rinjtë bëhen më pak të kënaqur me policinë për shkak të faktorëve të tillë si, përpjekjet e dobëta në reduktimin e krimit (Hindelang, 1974; Brown dhe Benedict, 2002), nivelet e larta të panevojshme të forcës së përdorur nga oficerët (Langan et al., 2001; Brown dhe Benedict, 2002) dhe trajtimit degradues nga oficerët e që u bëhet atyre (Weitzer, 1999; Brown dhe Benedict, 2002). Prandaj, të rinjtë mund të zhvillojnë një

perceptim më pak të favorshëm dhe negativ për policinë (Brown dhe Benedict, 2002; Hinds, 2007).

Një debat nga Web dhe Marshall (1995) propozoi një shpjegim shtesë për perceptimin e njerëzve për policinë bazuar në moshë. Kjo do të thotë, të rinjtë janë më të shqetësuar për autonominë dhe lirinë e tyre në krahasim me sigurinë e tyre, ndërsa të moshuarit vlerësojnë më shumë sigurinë e tyre. Prandaj, kjo mund të jetë përgjegjëse për kontaktin në rritje dhe antagonizues midis policisë dhe të rinjve (Reisig dhe Correia, 1997; Bradford et al., 2009; Wentz dhe Schlimgen, 2011). Disa nga arsyet për kontakte të tilla antagonizuese mund të jenë, siç sugjerohet nga Turk (1969), se oficerët tregojnë më pak respekt për të rinjtë për shkak të diferencës në moshë, të rinjtë që zënë një status social më të ulët në krahasim me oficerët e policisë, qëndrimi i të rinjve ndaj sfidimit të autoritetit të shoqërisë (Reisig dhe Correia, 1997; Dai et al., 2011) ose sasia e kohës që të rinjtë kalojnë në rrugë larg shtëpive të tyre duke u bërë më të dukshëm për policinë (McAra dhe McVie, 2005; Crawford, 2009) veçanërisht kur përfshihen në delikuencë dhe aktivitete kriminale (Hinds, 2009; Steinberg, 2009)

Perspektiva socio-ekonomike

Statusi personal i njerëzve në shoqëri matet zakonisht me pagat e tyre, arritjet arsimore dhe pronën që ata posedojnë, gjë që i vendos ata në një klasifikim specifik dhe shpesh ndikon në llojin e komuniteteve ku ata banojnë (Payne dhe Gainey, 2007; Wentz dhe Schlimgen, 2011). Njerëzit që fitojnë paga më të larta, shpesh posedojnë kualifikime të larta arsimore, zotërojnë shtëpitë e tyre dhe zakonisht janë nga shtresa e lartë dhe banojnë në komunitetet e pasura, ku njerëzit përballë tyre zakonisht zënë klasën e ulët dhe banojnë në komunitete të pafavorizuara. Njerëzit midis këtyre dy klasifikimeve zakonisht zënë klasën e mesme (Sampson et al., 1998; Schuck et al., 2008; Wentz dhe Schlimgen, 2011). Hulumtimi nga Payne dhe Gainey (2007) sugjeroi se njerëzit nga komunitetet e pafavorizuara kanë më shumë gjasa të kenë një perceptim negativ për policinë (Collins, 2007; Avdijsa, 2010) krahasuar me njerëzit nga komunitetet e klasës së mesme dhe të lartë (Schuck et al., 2008; Wentz dhe Schlimgen, 2011). Disa arsye për këtë sugjerim ishin se, komunitetet e pafavorizuara janë më të prirura për të pasur nivele të larta të krimit dhe

delikuencës për shkak të papunësisë dhe niveleve të dobëta të arsimit (Ashcroft et al., 2003; Wentz dhe Schlimgen, 2011). Kjo ka më shumë gjasa të bëjë që banorët të përjetojnë pranimë e shtuar të policisë dhe të hasin në një vëllim më të madh kontakti të pavullnetshëm me oficerët (Skogan, 2005; Crawford, 2009), nga të cilat, shumë mund të jenë konfrontuese, duke bërë që qytetarët dhe policia të tregojnë pak ose aspak. respekt për njëri-tjetrin (Turk, 1969; Brown dhe Benedict, 2002). Njerëzit nga këto komunitete janë kryesisht me prejardhje të pakicave etnike dhe e shohin policinë si raciste dhe dominuese të vartësisë së tyre (McAra dhe McVie, 2005; Schuck et al., 2008) ndërsa të rinjtë shpesh e perceptojnë policinë si pengim të pavarësisë së tyre (Websdale, 2001; Collins, 2007).

Perspektiva etnike

Brenda studimit të perceptimit publik të policisë, raca/etnikumi ka qenë një nga faktorët më të hulumtuar gjerësisht (Winfrey et al., 2001; Weitzer dhe Tuch, 2005). Në SHBA, pakicat etnike, kryesisht zezakët, shpesh arrestohen, dënohen dhe burgosen për vepra penale më shumë në krahasim me të bardhët (Chambliss, 1994; Brown dhe Benedict, 2002). Pjesa më e madhe e këtyre çështjeve u shkaktuan nga mbikëqyrja intensive policore e komuniteteve ekonomikisht të pafavorizuara të cilat janë të banuara kryesisht nga zezakët (Anderson, 1999; Websdale, 2001; Schuck et al., 2008).

Oficerët e policisë akuzohen shpesh për shënjestrimin e njerëzve me ngjyrë dhe pakicave të tjera etnike (Chambliss, 1994; Lundman dhe Kaufman, 2003) duke profilizuar drejtpërdrejt shkelësit e mundshëm bazuar në shoqërimin në grup (Websdale, 2001; Lundman dhe Kaufman, 2003). Profilizimi racor është bërë një temë e diskutueshme dhe disa studime e përshkruanë atë si të nevojshme për të parandaluar dhe zgjidhur me sukses krimet, por nga ana tjetër, ai u klasifikua si racist dhe paragjykses (Kennedy, 1997; Harris, 2002). Hulumtimet kanë treguar se shumë pakica etnike, veçanërisht zezakët trajtohen me më pak respekt gjatë kontaktit me policinë në krahasim me të bardhët (Turk, 1969; Websdale, 2001). Kjo në këmbim shpesh bën që shumë pakica etnike të bëhen më pak të kënaqura me sjelljen e oficerëve dhe performancën e tyre, duke shkaktuar kështu një

perceptim negativ dhe më pak të favorshëm për policinë (Garcia dhe Coa, 2005; Geistman dhe Smith, 2007).

Një faktor konsistent me mënyrën se si disa pakicë etnike e perceptojnë policinë është se ata e shohin policinë si një ngacmim me rendenca për të dominuar vartësinë e tyre brenda strukturës sociale (Weitzer dhe Tuch, 2005). U debatua nga Davis dhe Hendricks (2007) se grupet e pakicave etnike raportojnë më pak kënaqësi me performancën e policisë në krahasim me njerëzit e bardhë, të cilët mund të jenë gjithashtu përgjegjës për të ndikuar në pritjet dhe përvojat e këtij grupi me policinë (Reisig dhe Parks, 2000; Engel, 2003; Lundman dhe Kaufman, 2005).

Perspektiva e Drejtësisë

Teoria e Drejtësisë nga Tyler (1990) sugjeron që njerëzit që kanë kontakte personale me policinë dhe e konsiderojnë aktin e drejtë të oficerit si më të rëndësishmin mbi gjithçka, mund të binden se ata morën drejtësi nga policia.

Sipas Tyler (1990), niveli i drejtësisë i perceptuar nga përballja individuale e qytetarëve me policinë, është faktori kryesor që ndikon në perceptimin e qytetarëve. Teoria e drejtësisë bazohet në legjitimitetin, i cili mund të përkufizohet si detyrimi moral i publikut për të qenë në përputhje dhe bashkëpunues me ligjin dhe policinë, sepse qytetarët i perceptojnë veprimet e oficerëve si të drejta dhe të paanshme (Fagan dhe Tyler, 2005; Hinds, 2007; Reisig et. al., 2014).

Drejtësia procedurale bazohet në qëndrimin e një punonjësi policie gjatë një kontakti personal, duke i bërë qytetarët të binden se policia është objektive, e shpejtë, e dobishme dhe e sjellshme (Engel, 2003; Frank et al., 2005; Tyler, 2005). Prandaj, qytetarët mund të besojnë se oficeri nuk tregoi mungesë respekti ose forcë gjatë kontaktit (Mastrofski, 1999; Sun et al., 2011) dhe oficeri ishte i kuptueshëm dhe i vëmendshëm (Reisig dhe Chandek, 2001; Skogan, 2005). Si rezultat, njerëzit mund t'i interpretojnë këto aspekte si drejtësi e trajtimit që mund të bëhen faktorët më të rëndësishëm dhe më me ndikim të kontaktit të

qytetarëve dhe policisë; kënaqësinë e qytetarëve për llojin dhe cilësinë e shërbimeve që ofron policia, kënaqësinë e qytetarëve me vendimet e policisë por mbi të gjitha drejtësinë shpërndarëse. Kjo ka më shumë gjasa të ndikojë se si zhvillohen perceptimet e qytetarëve për policinë (Mastrofski, 1999; Engel, 2005; Skogan, 2005).

Perspektiva e Sjelljes së Policisë

Njerëzit si qenie njerëzore nuk lindin të mirë apo të keqinjë, por të njëjtat zhvillohen me moshën, mjedisin dhe edukimin e tyre, paralelisht me ndjenjat e tyre emocionale siç janë gjykimi, aspiratat dhe vetë disiplina e tyre (Urmson, 1988; Delattre, 2011). Një nga rolet themelore të policisë është të mbrojë sundimin e ligjit në shoqëritë demokratike (Mawby, 2003; Reiner, 2010). Për shkak se detyrat policore kryhen në bashkëpunim me qytetarët nga komunitetet, është e domosdoshme që oficerët të fitojnë besimin e njerëzve (Tyler, 2003; Delattre, 2011; Boateng, 2012). Kjo mund të jetë e mundur vetëm kur oficerët perceptohen si të drejtë, të paanshëm dhe të përgjegjshëm, kanë integritet, qëndrim pozitiv dhe respekt për dinjitetin dhe të drejtën themelore dhe lirinë e njerëzve, të cilat më pas do të pranohen nga publiku si sjellje e mirë (Alderson, 1998; Kleinig, 1996; Neyroud, 2005).

Sjellja e policisë nuk është në asnjë mënyrë njëdimensionale por përbëhet nga disa faktorë si kultura, llogaridhënia, besimi dhe devijimi. Kur këta faktorë grumbullohen së bashku, ata formulojnë etikën dhe kur zbatohen në arenën e policisë, oficerët pritët të praktikojnë dhe demonstrojnë sjellje etike ndaj njerëzve të cilëve u shërbejnë (Delattre, 2011; Mc Vean dhe Neyroud, 2012; Mc Cartney dhe Parent, 2015).

Kultura policore përfshin karakteristika të tilla si normat, besimet, vlerat dhe qëndrimet që lidhen me punën e një oficeri, jetën personale dhe botën shoqërore (Manning, 1977; Punch, 2009). Një debat nga Reiner (2010) tregoi se kultura policore ka të bëjë me mënyrat në të cilat oficerët fitojnë një sërë aspektesh që lidhen me punën e tyre dhe se si ajo transferohet në domenin publik. Waddington (1999) sugjeroi se kultura policore është e ndërlikuar dhe e larmishme sepse ato përbëhen nga aspekte pozitive si besnikëria dhe respekti, por edhe negative si korrupsioni, kodi i heshtjes dhe shmangia e punës (Harriott, 2000; Punch, 2009).

Llogaridhënia është e domosdoshme në fushën e policimit për shkak të fuqisë shtrënguese, autoritetit dhe diskrecionit të oficerit dhe se si përdoren këto. Në fund të fundit, këto mund të çojnë në abuzim nëse nuk kontrollohen dhe monitorohen, duke bërë që modelet e sjelljes së oficerëve të luhaten dhe të bëhen të papranueshme (Mawby, 2003; Roberg et al., 2005; Reiner, 2010). Një debat nga Bayley (1983) theksoi se përgjegjësia e policisë ofron një platformë për të demonstruar kompetencë, përgjegjësi, shqyrtim, legjitimitet, profesionalizëm, pajtueshmëri, respekt, besim dhe përgjegjshmëri ndaj mbikëqyrjeve (Loveday, 2000, Roberg et al., 2005; Punch , 2009).

KAPITULLI 3 KORNIZA JURIDIKE E INSTITUCIONET TË RENDIT PUBLIK NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT

1.Ligji mbi policinë

Konform Ligjit mbi policinë, MPB është obliguar të informoj qytetarët për çështje të kompetencave të tyre. Për më tepër me kërkesë të qytetarëve apo subjekteve tjera polica jep informata nga fushëveprimi i tyre, me përjashtim të informatave që janë të klasifikuara si dhe informatave personale.¹

Gjithashtu, Ligji mbi policinë mundëson formimin e trupave këshillues dhe koordinativ me të vetmin qëllim që miratohen rekomandime të përbashkëta për përmirësimin e sigurisë publike dhe ritjen e besimit dhe marrëdhënieve të partneritetit në parandalimin e fenomeneve që kanë ndikim negativ në sigurinë. ²

2. Ligji mbi punët e brendshme

¹ Ligji mbi policinë, neni 10

² Ligji mbi policinë, neni 11

Ligji mbi punët e brendshme është ligji më i rëndësishëm që parimet e përgjithshme për punëtorët në Ministrinë e Punëve të Brendshme, organizimin dhe kompetencën e Ministrisë, statusin, detyrat dhe kompetencat e veçanta të punëtorëve në Ministri, klasifikimin e vendeve të punës, bashkëpunimin, kontrolli i kryerjes së punës.³

Konform këtij ligji MPB ngërthen punët si: Punët e brendshme në kuptim të këtij ligji janë:

- zbatimin e sistemit të sigurisë publike, parandalimin e kolapsit të dhunshëm të institucioneve demokratike të përcaktuara me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, mbrojtjen e jetës, sigurisë personale dhe pronës së qytetarëve, parandalimin e përhapjes së urrejtjes kombëtare, racore ose fetare, parandalimi i kryerjes së krimeve dhe kundërvajtjeve, çështjet civile dhe çështje të tjera të përcaktuara me këtë dhe me ligj të veçantë.⁴

Konform ligjit, punët dhe detyrat i kryejnë punëtorët në Ministri në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, ligjin dhe të tjera rregulloret e miratuara në bazë të ligjit dhe marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Ligji nënvizon obligimin e aplikimit të parimt të: parimit të përfaqësimit adekuat dhe të drejtë (neni 8), parimin e etikës profesionale, paanshmërisë dhe objektivitetit (neni 10), parimi i transparencës dhe konfidencialitetit (neni 11), parimi i përgjegjësisë (neni 12), parimi i parandalimit të konfliktit të interesit (neni 13) dhe parimi i përdorimit ekonomik të fondeve (neni 14) parime kyç të qeverisjes së mirë që janë korrelacion të drejtpërdrejt me marrëdhëniet me opinionin.

Ligji përcakton statusin e të punësuarve në ministri sipas të cilit punonjësit në këtë institucion kane statusin e :

- zyrtarë të autorizuar, në pajtim me këtë ligj;
- zyrtarët administrativë, sipas Ligjit për zyrtarët administrativë dhe
- punëtorët, sipas Ligjit për Marrëdhëniet e Punës.

³ Ligji mbi punët e brendshme, neni 1

⁴ Ibid.,neni 2

Punëtorët e Ministrisë me status të zyrtarëve të autorizuar personat nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij neni janë:

- zyrtarët e autorizuar për kryerjen e punëve profesionale dhe
- oficerët e policisë.⁵

Ministria gjatë realizimit të fushëveprimit të punëve është subjekt i kontrollit të brendshëm dhe të jashtëm.

Kontrollin e brendshëm e kryen një njësi e veçantë organizative për nevojat e Ministrisë, e cila zbaton procedurat për vlerësimin dhe ligjshmërinë e veprimeve të punonjësit në Ministri.⁶

Kontrolli i jashtëm, kontrolli i jashtëm i punës së Ministrisë kryhet nga avokati i popullit.⁷

Ligji parashikon edhe aktivitete parandaluese për parandalimin e keqpërdorimit të pozitës zyrtare dhe korrupsionit.

Testi i Integritetit Profesional, për parandalimin e korrupsionit dhe keqpërdorimit të pozitës zyrtare, dhe me qëllim të forcimit të integritetit të punëtorëve në Ministri dhe në mënyrë parandaluese veprimin, e kryen njësia organizative të kontrollit të brendshëm duke kryer një test profesional integriteti të punëtorëve në Ministri.⁸

Ligji përcakton edhe kushtet për lidhjen e marrëdhënies së punës në Ministri dhe diferencon në mes kushteve të përgjithshme dhe kushteve të veçanta të marrëdhënies së punës.

Kushtet e përgjithshme dhe të veçanta për krijimin e marrëdhënies së punës

1.) Marrëdhëniet e punës në Ministrinë e vendit të veçantë të punës detyrat dhe kompetencat mund të vendosen nga një person i cili përmbush sa vijon kushtet e përgjithshme:

- të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë së Veriut,
- të jetë në moshë madhore,

⁵ Ligji mbi punët e brendshme, neni 33

⁶ Ligji mbi punët e brendshme, neni 58

⁷ Ibid., neni 59

⁸ Ligji mbi punët e brendshme, neni 64-b

- të përdorin në mënyrë aktive gjuhën maqedonase,
- të jetë në gjendje të shëndoshë mjekësore dhe psikofizike,
- të ketë përfunduar së paku katër vjet arsim të mesëm,
- me kontroll sigurie është konstatuar se nuk ka siguri rrezikun e punësimit të personit, të mos jetë anëtar i një partie politike apo anëtar i organeve dhe organeve të saj parti politike dhe
- të ketë kaluar testin e integritetit.

2.) Përveç kushteve të përgjithshme për krijimin e marrëdhënies së punës në Ministria nga paragrafi (1) i këtij neni, me aktin e sistemit të mund të përcaktohen vendet e punës në Ministri dhe Byro kushte të veçanta.⁹

Kapaciteti për krijuar raporte me komunitetin ndërtohet edhe me trajnime në vendin e punës. Konform ligjit, punonjësi në Ministri ka të drejtë dhe obligim, gjatë vitit, të trajnohen në përputhje me nevojat e Ministrisë, dhe në vazhdim bazë të planit individual për zhvillim profesional. Pas përfundimit të trajnimit, punëmarrësi është i detyruar ta transferojë ato njohuritë e fituara të punëtorët e tjerë.¹⁰

⁹ Ibid.,79

¹⁰ Ligji për punë të brendshme, neni 80

2. Strategjia për përfshirje dhe komunikim

2.1 Strategjia për kyçe dhe komunikim me komunitetin

Strategjia për përfshirje dhe komunikim me komunitetin 2020-2022

MPB hartoi Strategjinë për përfshirje dhe komunikim me komunitetin 2020-2022 si përpjekje të parë për të ngritur në një nivel më të lartë strategjik komunikimin dhe bashkëpunimin me policinë.

Strategjia identifikon disa palë relevante si: Këshilla lokale për parandalim, Departamentet/seksionet (OE) për parandalimin policor, Punonjësit e policisë që vijnë në kontakt të drejtpërdrejtë me qytetarët, Departamentet për lëshimin e dokumenteve personale dhe Puna me subjekte juridike.

KËSHILLI LOKAL PËR PARANDALIM (KLP)

Këshilli lokal për parandalim është organ për veprim të përbashkët të palëve të interesuara në fushën e sigurisë publike në nivel lokal. Baza juridike për formimin këtyre këshillave është Ligji mbi vetëqeverisjen lokale dhe Ligji mbi policinë.

Ky këshill është një nga mjetet më të njohura për zhvillimin dhe ndërtimi i konceptit të shërbimit policor në komunitet, veçanërisht në vetëqeverisjen lokale. Roli i këtyre këshillave është të ndihmoj në ndërtimin e besimit si dhe në përmirësimin e partneritetit ndërmjet institucionet shtetërore, vetëqeverisjen lokale, organizatat e shoqërisë civile dhe qytetarët.

Kompetencat KLP janë: bashkëpunimi me komunitetin për ruajtjen e sigurisë publike, ndërtimi i besimit dhe bashkëpunimit në parandalimin e problemeve të sigurisë, organizimi i formave të tjera të përfshirjes së qytetarëve në identifikimin lokal problemet dhe zhvillimin e mënyrave përkatës për zgjidhjen e tyre.

Strategjia ka evidentuar çështje që ndërlidhen me kapacitetin e tyre për të ushtruar kompetencat e tyre siç janë: mungesa e detyrimit ligjor për formimin e tyre dhe metodologjisë për funksionimin e tyre. Gjithashtu, sipas strategjisë në shumë komuna nuk janë formuar KLP, në ato komuna ku janë formuar nuk ka përgjegjësi të anëtarëve të KLP dhe transparencë në punën e tyre.¹¹

Departamenti për parandalim në polici

Departamente të tilla ka në nivel të qytetit të Shkupit dhe sektorëve tjerë. Në mes tjerash ky departament ka për qëllim që të inicohet përkrahje për KLP dhe njësi tjera. Strategjia vlerëson se përkundrejt faktit që ka departament të tillë në nivel qendror, qytetarët nuk kanë informata për fushëveprimin dhe kompetencat e këtij departamenti, nuk ka buxhet të dedikuar për parandalim, ka mungesë të kuadrit kompetent në këtë sferë.¹²

2.1 Përvojat ndërkombëtare dhe praktikat pozitive të komunikimit me komunitetin

Analiza krahasuese sjell në pah se në disa vende ekziston apo funksionon këshill kombëtar për parandalim që ka për obligim të koordinoj punën e këshillave lokal për parandalim gjersa financimi tyre realizohet me anë të mbështetjes dhe sponsorimit nga kompani shtetërore dhe private.

Në vende tjera ku themelohen këshilla kombëtar për parandalim, të njëjtat udhëhiqen nga Ministri i Drejtësisë apo Ministri i Punëve të Brendshme, në suaza të këshillave të tillë funksionojnë komitete tematike me një numër të organizatave që janë pjesë përbërëse të komiteteve. Komitetet hartojnë propozim projekte dhe propozojnë modelin e financimit. Në suaza të këtij formati zakonisht krijohet edhe bazë e ekspertëve që me njohuritë e tyre kontribuojnë në zgjedhjen e problemeve.¹³

Për më tepër, disa vende aplikojnë edhe model preventivi në kuadër të qeverisë me të cilin udhëheq Kryetari i Qeverisë.

Dhe se fundi, modeli i fundit i njohur është si trup preventues në kuadër të Ministrisë së Punëve të Brendshme. Në nivel vjetor shpallen konkurse për preventim dhe zakonisht

¹¹ Strategjia për përfshirje dhe komunikim me komunitetin 2020-2022 f. 8
<https://mvr.gov.mk/Upload/Editor Upload/strategji/CEC%20STRATEGY MK.pdf>

¹² Ibid.,

¹³ Ibid., fq.7

financohen projekte lokale. Duhet theksuar se edhe nivel të Bashkimit Evropian (BE) çdo vjet financiarisht mbështetet një projekt në sferën e parandalimit (prevenimit)

Duhet nënvizuar se përgatitja e Strategjisë së Ministrisë së Punëve të Brendshme për përfshirjen dhe komunikimin me komunitetin për periudhën 2020-2022 përfaqëson përpjekjen e parë për të ngritur në një nivel më të lartë strategjik projektet dhe praktikatat e mëparshme për bashkëpunim ndërmjet policia dhe qytetarët.¹⁴

Prandaj, burimi i parë për përcaktimin e prioritetëve strategjike ishte rishikimi dhe vlerësimi i arritjeve të atij bashkëpunimi që filloi në vitin 2001, deri në praktikatat aktuale të VKZ-së në një numër të madh komunash.

Në vitin 2008, Ministria e Punëve të Brendshme miratoi Strategjinë e Parandalimit, e cila është dokumenti i parë strategjik që synon parandalimin si model për punën e policisë. Zbatimi i asaj strategjie krijoi një sërë praktikash pozitive të dobishme për punën e ardhshme të policisë me komunitetin si një hap përpara drejt së ardhmes.

Duke vepruar kështu, një rishikim i këtyre praktikave tregon se ato duhet të ndryshojnë për shkak të ndryshimit të natyrës së komuniteteve dhe karakteristikave në ndryshim të krimit, dhunës dhe çrregullimit.

Vlerësimi i këtyre arritjeve, duke identifikuar edhe vështirësitë dhe kufizimet dhe barrierat në zbatimin e tyre, përfaqësin një pikënisje të rëndësishme në identifikimin e nevojave dhe mundësive reale për përcaktimin e prioritetëve të realizueshme në këtë fushë.

Nga ana tjetër, është domethënëse të theksohet se Ministria e Punëve të Brendshme, si organ shtetëror, është në proces të reformimit të ndryshimeve në sistemin e sigurisë dhe në administratën e përgjithshme shtetërore.

Prandaj, prioritetet strategjike të reformave në Ministrinë e Brendshme dhe Polici përfaqësonin spektrin e dytë në të cilin u identifikuan, përcaktuan dhe prioritzuan ndryshimet strategjike në fushën.

Së fundi, dimensionin e tretë të rëndësishëm të kësaj strategjie është se në të njëjtën kohë ngërthen edhe tre aspekte të tjera të trajtimit të burimeve njerëzore në Ministrinë e Brendshme:

¹⁴ Strategjia për përfshirje dhe komunikim me komunitetin 2020-2022 f. 4
https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/strategji/CEC%20STRATEGY_MK.pdf

Strategjia e Qendrës së Trajnimit (QK) në Ministria e Brendshme,
Strategjia për Menaxhimin e Burimeve Njerëzore (MBNJ) në MPB dhe përditësimi i
Rregullores për procedurë disiplinore me ndryshimet aktuale ligjore dhe sipas përvojave
dhe praktikave ndërkombëtare të veta dhe bashkëkohore.

2.3 Konteksti i zhvillimit të strategjisë

Strategjia u bazua duke marrë në konsideratë përvojat lokale me përfshirjen dhe komunikimin me komunitetin dhe modelet dhe praktikatat pozitive ndërkombëtare të përfshirjes dhe komunikimit efektiv me komunitetin në përmirësimin e sigurisë në nivel lokal.

Në RMV historikisht si trupa komunikimi në mes institucioneve të sigurisë dhe qytetarëve janë:

- A) Këshilla lokale për parandalim;
- B) Seksionet e departamenteve (OF) për parandalimin policor;
- C) Punonjësit e policisë që bien në kontakt të drejtpërdrejtë me qytetarët:
- q) Departamentet për lëshimin e dokumenteve personale;
- d) Puna me persona juridikë;
- dh)Media.¹⁵

Në anën tjetër analiza krahasuese nga modelet evropiane sjell në pah ekzistimin e këshillave kombëtar për parandalim që koordinojnë një numër të madh të këshillave parandalues në nivel lokal ndërsa financimi i tyre bëhet nga sponsorët dhe institucionet shtetërore.

Sipas këtyre modeleve të paraqitura, në disa vende funksionon një këshill kombëtar për parandalim i cili koordinon punën e një numri të madh të këshillave parandaluese në nivel lokal, ndërsa financimi i tyre bëhet nëpërmjet një sërë sponsorësh dhe kompanish shtetërore.¹⁶

¹⁵ Strategjia për përfshirje dhe komunikim me komunitetin 2020-2022 f. 13
https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/strategji/CEC%20STRATEGY_MK.pdf

¹⁶ Ibid., f.16

Ato krijohen këtu njësitë e parandalimit, ekziston një bazë e organizatave joqeveritare dhe ekspertëve, si dhe ekziston një bazë e projekteve për parandalim. Në disa vende të tjera ekziston një këshill kombëtar parandalues i kryesuar nga Ministri i Drejtësisë ose Ministri i Brendshëm. Në një këshill të tillë funksionojnë një numër i caktuar i komisioneve tematike me një numër të konsiderueshëm organizatash dhe ekzekutuesish.

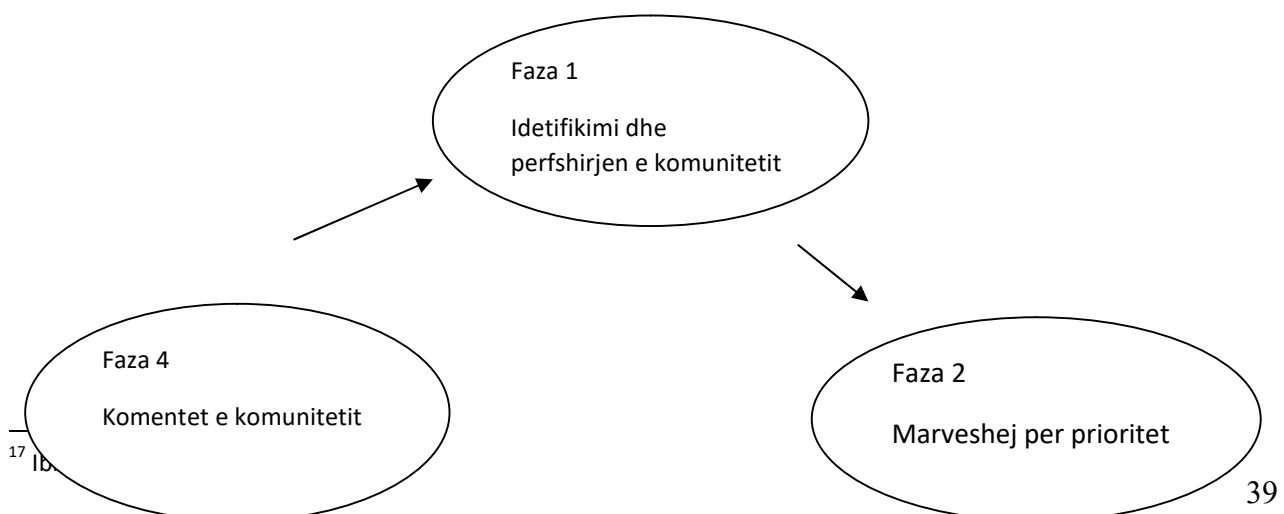
Në komisione trajtohen zgjidhjet e propozuara, propozohet financimi i projekteve, si dhe ekziston një bazë e ekspertëve që mund të kontribuojnë me njohuritë e tyre në krijimin e zgjidhjeve.

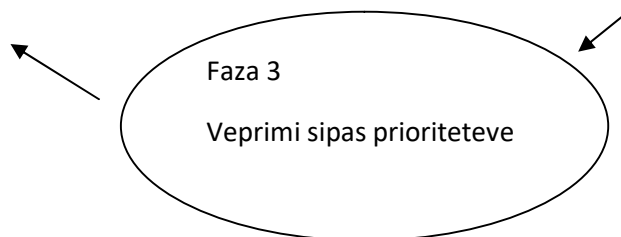
Sipas një modeli Këshilli për parandalimin është pjesë e qeverisë së vendit dhe drejtohet nga Kryeministri.

Modeli tjetër sjell në pah një qasje centrike me trupa të niveleve më të ulët në formë të Këshillit Kombëtar për Parandalimin, i cili ka një divizion për parandalim sipas rretheve dhe ka edhe Këshilla Bashkiake për Parandalim.¹⁷

Ekziston edhe një bazë të gjërë të informatave dhe të dhënave për parandalimin në të cilën prodhohen informacione periodike për nivelin e krimit.

Bazuar në përvojat e përmendura pozitive ndërkombëtare dhe bashkëpunimin e Misionit të OSBE-së në fushën e parandalimit me përvojat e sintetizuara të dhëna në dokumentin e tyre "Strategjia për punën e policisë me komunitetin", si model i përgjithshëm (fillestar) për përcaktimin e prioriteteve strategjike në këtë përfshirje. strategjinë dhe komunikimin në komunitet është propozuar modeli i paraqitur në figurën në vijim (Figura 1)

(Burimi: Strategjia për përfshirje)

Ky model bazë si kornizë për përcaktimin dhe paraqitjen e prioriteteve strategjike do të duhet të specifikohet më tej sipas kushteve tona reale në kuadër të zbatimit të kësaj strategjie. Gjatë zhvillimit të mëtejshëm të këtij modeli, duhet të merren parasysh parimet e mëposhtme:

- Të integroni çdo pjesëmarrës në aksion:
- Drejtësi në veprim në çdo situatë; dhe
- Respektimi i të drejtave të njeriut.¹⁸

Përvojat pozitive nga praktikimi i këtij modeli, të cilat duhet të rivlerësohen janë:

- ✓ Mbështetje për parandalimin e krimit përmes pjesëmarrjes dhe bashkëpunimit efektiv me komunitetet dhe partnerët në nivel lokal dhe kombëtar;
- ✓ Aplikimi i një qasjeje të qëndrueshme ndaj komunikimit gjatë incidenteve dhe zhvillimeve të mëdha, duke forcuar më tej reputacionin e vendit si një vend i sigurt.

2.4 QASJA STRATEGJIKE DHE HARTA STRATEGJIKE

Qasja strategjike

¹⁸ https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/strategji/CEC%20STRATEGY_MK.pdf

Duke iu qasur thjesht zhvillimit të Strategjisë së Ministrisë së Brendshme për përfshirje dhe komunikim me komunitetin, karakteri strategjik i kësaj fushe veprimi të MPB-së njihet me qasjen e përgjithshme për sigurimin më të madh të sigurisë në nivel lokal.

Por në nivel global, paralelisht me aspiratën për të bazuar zhvillimin e organizatave në një strategji të hartuar në mënyrë solide, po zhvillohet edhe procesi i monitorimit të zbatimit të saj. Si rezultat i këtyre dy proceseve në menaxhimin modern, zhvillohet qasja e organizatës me fokus strategjik (SFO) dhe mjeti-kartela popullore e rezultateve të balancuara (KVR ose sipas origjinalit: Balanced Scorecard - BSC) që lidhet me atë koncept. Ky mjet ka përjetuar katër faza të progresit konceptual në praktikë deri më tani. Prandaj, në përgatitjen e kësaj strategjie, ne përdorim variantin KVR të zhvilluar si gjenerata e katërt Kuptimi themelor i KVR-së si instrument për përcaktimin dhe matjen e progresit në zbatimin e strategjisë është të mbulojë të katër aspektet relevante për zhvillimin e suksesshëm të secilës organizatë/institucion.

Këto katër aspekte të lidhura në mënyrë sekuenciale në gjeneratën e katërt të përmendur të KVR janë si më poshtë:

Marrëdhëniet me shfrytëzuesit:

Shfrytëzues të shërbimeve të organeve të qeverisjes shtetërore janë qytetarët. Në këtë Strategji, qytetarët si përdorues të shërbimeve paraqiten në një rol të dyfishtë, si përdorues të shërbimeve, por edhe si pjesëmarrës në krijimin dhe zbatimin e tyre. të nevojave të të gjitha palëve të interesuara (palëve të interesuara). Pra këto janë aktivitete të cilat në mënyrë indirekte mundësojnë shërbimet për përdoruesit. Strategjia thekson nevojën për përmirësime të proceseve të brendshme në pjesët përkatëse të Ministrisë së Brendshme, por edhe përcaktimin e proceseve të bashkëpunimit të Ministrisë së Brendshme me aktorë të tjerë kryesor.

Ky aspekt mbulon aktivitetet për zhvillimin e kapaciteteve individuale të aktorëve kryesorë të strategjisë.

Aspekti financiar:

Ky aspekt për realizimin e KVR fokusohet në identifikimin e burimet më të nevojshme të besueshme për realizimin e prioriteteve strategjike të përcaktuara. Përveç kësaj, aspekti financiar ka të bëjë edhe me përdorimin racional të burimeve financiare dhe burimeve të tjera, kryesisht duke ulur kostot operative si rezultat i përmirësimit të proceseve të brendshme. Për secilin nga këto katër aspekte, përcaktohen një numër i caktuar treguesish, përmes të cilëve kryhet matja. Treguesit mund të kenë karakter financiarë ashtu edhe jo financiarë (material dhe jo-materiale). Secila prej tyre rekomandohet për të siguruar zhvillim të ekuilibruar, aspektet që duhet të përfaqësohen nga të paktën 10% dhe maksimumi 40% e pjesëmarrjes në funksionimin total të organizatës.

Zhvillimi konkret i prioriteteve strategjike në kuadër të hartës strategjike të përcaktuar bëhet në bazë të korrelacionit dhe ndërlidhjes së ndërsjellë të pjesëve brenda Ministrisë së Brendshme si organizatë dhe lidhjes së tyre me aktorë të tjerë strategjisë.

Kjo lidhje materializohet me qasjet dhe procedurat e menaxhimit strategjik si disiplinë shkencore.

Menaxhimi strategjik si një trajtim modern i planifikimit strategjik zgjeron shtrirjen e të menduarit zhvillimor në të gjithë ciklin e realizimit të misionit të një organizate ose fushë veprimi: nga vizionimi, përmes planifikimit të veprimit deri te performanca operationale e çdo subjekti të prioriteteve strategjike.

Gjithashtu, krahas zgjerimit të kësaj fushe në vertikalen e përgjithshme të zhvillimit, planifikimi strategjik bashkëkohor karakterizohet me pjesëmarrje inkluzive. Kjo qasje presupozon pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të përfaqësuesve nga komponentët kyç të organizatës, të cilët, si zbatues të ardhshëm të prioriteteve strategjike, do të kontribuojnë në një perceptim real të kushteve ekzistuese (aktuale), por edhe në identifikimin dhe formulimin e prioriteteve të arritshme. Sipas kësaj qasjeje është formuar edhe përbërja e Grupit Punues për përgatitjen e Draft Strategjisë formuan gjithashtu dy fokus grupe të përbëra nga përfaqësues të palëve kryesore të interesit të nivel lokal. Në praktikën e kësaj qasjeje, personeli drejtues i interesuar kyç përfshihet në fazën e shqyrtimit dhe rregullimit të draft versionit të kësaj Strategjie (diskutim i brendshëm publik). Me përfshirjen e tyre dhe veçanërisht me përfshirjen e sugjerimeve dhe propozimeve të tyre, pritët të sigurohet

një shkallë më e lartë e realitetit në prioritetet e përcaktuara nga njëra anë dhe një angazhim më i lartë i personelit drejtues kryesor në ringjalljen e kësaj Strategjie.

FOKUSI STRATEGJIK NË ANGAZHIM DHE KOMUNIKIM TË KOMUNITETIT

Qasja Strategjia ka funksionin e marrjes së vendimeve që do ta çojnë organizatën drejt vizionit të dëshiruar. Prandaj, menaxhimi strategjik modern praktikon qasjen e mëposhtme holistike në përcaktimin e komponentëve kryesorë të fokusit strategjik.

Synimi i Strategjisë së Angazhimit dhe Komunikimit të Komunitetit (C3) është të përcaktojë qasja organizative në funksionimin e partneritetit të aktorëve kryesorë të QVK-së në fushën e sigurisë, duke marrë parasysh dokumentet aktuale strategjike përkatëse të Policisë/MPB-së: Plan strategjik i Ministrisë së Brendshme dhe Strategjia e Zhvillimit të Policisë.

Misioni Në bashkëpunim me qytetarët dhe përfaqësuesit e aktorëve të tjerë kryesorë të QVZH-së, përmes komunikimit profesional, proaktiv, të përditësuar dhe objektiv të Ministrisë, ne ushqejmë dhe zhvillojmë mirëkuptimin dhe besimin e ndërsjellë dhe garantojmë sigurinë e qytetarëve, pronës dhe pronës dhe Komuniteti. Komunikimi është përgjegjësi e të gjithë punonjësve të Ministrisë së Brendshme, sepse jemi të vetëdijshëm se marrëdhënia midis policisë dhe publikut është një nga treguesit kryesorë të nivelit dhe cilësisë së demokracisë në vend dhe ndjenjës së sigurisë mes qytetarëve.

Vizioni i Ministrisë së Brendshme si institucion bazë për partneritet është garantimi i shtetit të së drejtës dhe punën etike dhe profesionale të punonjësve, si dhe zhvillimin e konceptit të parandalimit policimi dhe komunikimi në komunitet. Me strukturë të zhvilluar organizative dhe vendosi marrëdhënie partneriteti me qytetarët, dhe në përputhje me standardet ndërkombëtare të punës demokratike të policisë, u mundëson qytetarëve të jetojnë më të sigurt në komunitetin e tyre, rrit besimin dhe forcon legjitimitetin e policisë.

Pjesëmarrësit në konceptin e policimit me komunitetin i bazojnë veprimet e tyre në vlerat e mëposhtme: Profesionalizmi: zbatimi i vazhdueshëm i standardeve më të larta të profesionalizmit dhe përgjegjësisë trajtimin dhe sjelljen. Ju integroni: duke treguar ndershmëri, çiltërsi dhe sjellje të drejtë në çdo situatë kur keni të bëni me qytetarët dhe

për qytetarët në komunitet. Angazhimi: kujdes dhe vazhdimësi për të ofruar shërbimin më të mirë. Partneriteti dhe dialogu: veprim i harmonizuar dhe i koordinuar i aktorëve të QVZ. Empatia: prirja për t'i parë gjërat nga ana e komunitetit dhe madje edhe qytetarëve më të gjerë

5. PRIORITETET STRATEGJIKE PËR ANGAZHIM DHE KOMUNIKIM TË KOMUNITETIT

5.1 Prioritetet për përdoruesit e shërbimit

Situata e përgjithshme aktuale në KVZ, është përqendruar kryesisht në nevojat e përdoruesve, dhe si rrjedhojë mund të konsiderohet si rezultat i programeve dhe nismave gati njëzetvjeçare për përmirësimin e bashkëpunimit ndërmjet policisë dhe qytetarëve, të trazuara dukshëm në konfliktin e vitit 2001.

Si arritje më domethënëse në atë periudhë, të mbështetura kryesisht nga organizatat ndërkombëtare, ato munden Merrni parasysh sa vijon:

Fillimi i Programit për partneritet ndërmjet policisë dhe qytetarëve që nga viti 2002, i mbështetur nga ICITAP;

Punëtori për policimin në komunitet për punonjësit e MPB-së gjatë 2002, mbështetur nga PDU;

Hulumtime të opinionit publik për besimin e qytetarëve në polici (çdo të dytin vit që nga viti 2002);

Formimi i Grupeve Këshillimore të Qytetarëve (GQK) pas Konferencës për Policimin në Komunitet të mbajtur në vitin 2002 me mbështetjen e OSBE-së; Formimi i Këshillave Lokale për Parandalim (LSP).¹⁹

Trajnim për ngritjen e kapaciteteve për anëtarët e SGG dhe LSP (përfshirë rreth 700 qytetarë, përfaqësues të LS-së dhe punonjës të policisë).

¹⁹ Ibid., f.24

Trajnimi i parë për inspektorët e parandalimit u mbajt në vitin 2008;

Trajnim për drejtuesit e departamenteve të parandalimit; Vizita studimore në Holandë dhe Slloveni;

Konferenca për programin parandalues;²⁰

Projekti për Planet Rajonale të Veprimit për Parandalimin dhe Anketimin e Perceptimit të Qytetarëve Si rezultat i këtyre dhe iniciativave të tjera, në një numër të caktuar komunash janë arritur rezultate domethënëse në veprimin e përbashkët të aktorëve kryesorë të VKZ-së.

Duhet theksuar se strategjia për përfshirjen dhe komunikimin me bashkësinë për periudhën 2020-2022 paraqet tentim të parë për t'u ngritur në nivel më të lartë, strategjik, projektet dhe praktikat për bashkëpunim të policisë dhe qytetarëve.

KAPITULLI IV STUDIMI EMPIRIK

3.1 Hyrje

Qëllimi i këtij hulumtimi ishte të shqyrtojë perceptimin e qytetarëve në rajonin planor të pollogut mbi transparencën në rajonin planor të pollogut. Në këtë hulumtim u aplikua kombinim i më tepër instrumenteve metodologjike sasiore dhe cilësore me qëllim të vërtetimit dhe validimit të gjetjeve. Duke patur parasysh kompleksitetin e problemit të shtruar, natyrën dhe kulturën organizative të policisë së uniformuar hulumtimi aplikoi qasje të kombinuar të teknikave të studimit empirik si: pyetësi dhe intervistë gjysmë e

²⁰ Ibid.,f.25

strukturuar. Ashtu edhe si u potencua në fillim të tezës studimi empirik është realizuar një periudhë 4 mujore gjatë vitit 2022.

Pyetësi i strukturuar: Duke pasur parasysh pyetjet e hulumtimit dhe qëllimet e këtij studimi, pjesëmarrës në këtë proces janë 128 qytetar të anketuar nga komuna të ndryshme të rajonit planor të pollogut: Tetovë, Gostivar, Tearcë, Bogovinë, Jegunovcë. Pyetësi është plotësuar nga qytetarë të komunave të ndryshme që përfaqësojnë grupe të ndryshme etnike, gjini dhe grup mosha të ndryshme. Pyetësi u realizua me anë të snow ball dhe u diseminua në gjuhën shqipe dhe atë maqedonase. Pyetësi u dërgua tek të anketuarit me anë të platformës Google Forms dhe komunikimit me postën elektronike dhe me anketa me prezencë fizike. Karakteristikat e pjesëmarrësve janë renditur më poshtë. Për shkak të anonimitetit të informatorëve dhe organizatave, përdoret vetëm përshkrimi i karakteristikave të përgjithshme. Në këtë pjesë jepet një shpjegim i detajuar mbi procedurën e mbledhjes së të dhënave (administrimit të pyetësit) dhe më poshtë, pas instrumenteve të studimit trajtohet çështja e procedurës së përpunimit të analizës së të dhënave të studimit. Protokoli i pyetësit është shtojcë-aneks i këtij punimi.

2. Të dhëna demografike-pyetësi

Pyetjet e para të pyetësit trajtojnë të dhëna demografike të të anketuarve. U anketuan të 118 të anketuar. Të dhënat demografike (gjinia, mosha dhe përkatësia etnike, komuna) dhe personale janë pasqyruar në tabelën që vijon.

Tabela 1 Të dhënat demografike

Institucioni	Përqindja	Gjinia	Mosha	Përkatësia etnike
	e të			
	anketuarve			

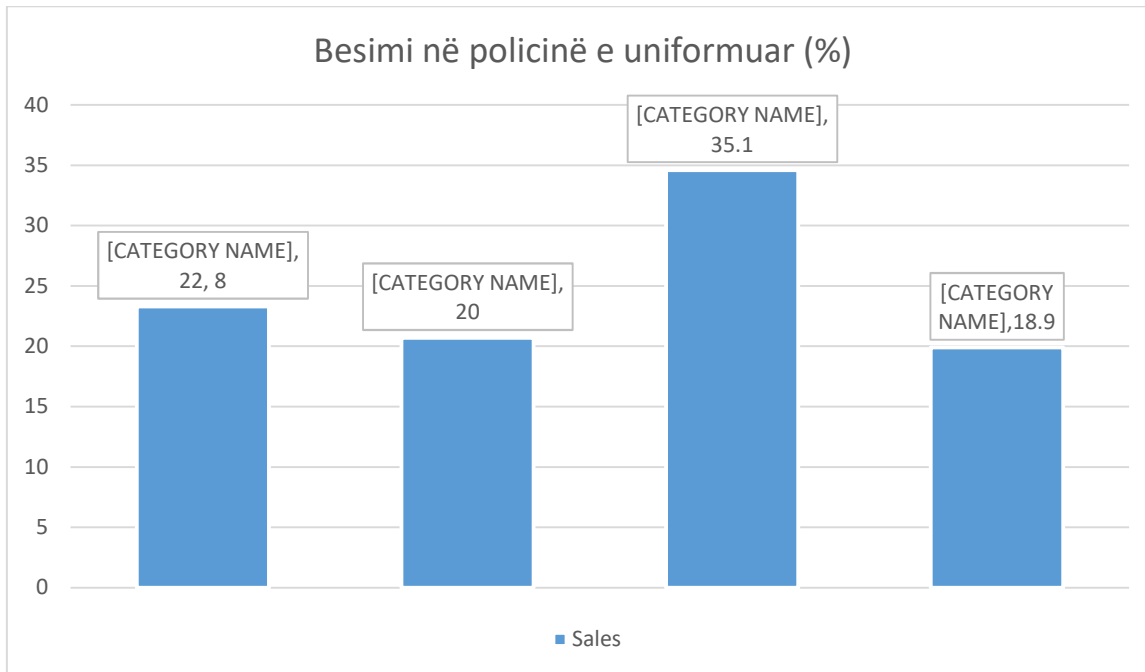
Komuna e Gostivarit	26%	F 47 % M 53%	<31 vjeç 19% >31-41 vjeç 59 % >mbi 41 vjeç 22%	Shqip. 63 % Maq. 33% Të tjerë 3%
Komuna e Tetovës	31 %	F 54 % M 46%	<31 vjeç 21% >31-41 vjeç 55 % >mbi 41 vjeç 24%	Shqip. 67 % Maq. 28 % Të tjerë 5%
Komuna e Jegunovcës	13%	F 55% M 45%	<31 vjeç 19% >31-41 vjeç 61 % >mbi 41 vjeç 21%	Shqip. 43% Maq. 53% Të tjerë 5%
Komuna e Bogovinës	15%	F 46% M 54%	<31 vjeç 25% >31-41 vjeç 65 % >mbi 41 vjeç 10%	Shqip 92% Të tjerë 8%
Komuna e Zhelinës	15 %	F 42 M 58	<31 vjeç 25% >31-41 vjeç 65 % >mbi 41 vjeç 10%	Shqip 93 % Të tjerë 7%
Total	100%	F49% M 51%	<31 vjeç 32% >31-41 vjeç 61 % >mbi 41 vjeç 18%	Shqip.68 % Maq. 28.2% Të tjerë 3.8 %

3.Gjetjet nga studimi empirik

Në kapitullin studimi empirik janë përmbledhur perceptimet e qytetarëve në rajonin planor të pollogut mbi transparencën e policisë. Në këtë kapitull janë gërshetuar analiza kuantitative dhe cilesore për mendimet e qytetarëve në rajonin planor të pollogut, duke pasqyruar perceptimet sipas përkatësisë etnike, gjinisë, moshës por edhe sipas zonave, pra komunave rurale dhe komunave urbane.

Të anketuarit ju përgjigjen sa keni besim të polica si organ i ruajtjes së rendit publik. Në këtë pyetje u përdor gradimi likert kështu që të anketuarit u përgjigjen duke përdorur shkallëzimin nga 1 deri më 4, ku 1 do të thotë aspak nuk i besoj institucionit, 2 kryesisht nuk i besoj policisë, 3 i besoj policisë dhe 4 plotësisht i besoj policisë. Nga hulumtimi del në pah se vetëm 18,9 % të të anketuarve plotësisht i besojnë policisë si organ i ruajtjes së rendit publik, 35,1% janë përgjigjur se kryesisht i besojnë policisë por është brengosës fakti që mbi 40 % të të anketuarve në rajonin e pollogut janë përgjigjur se nuk i besojnë policisë.

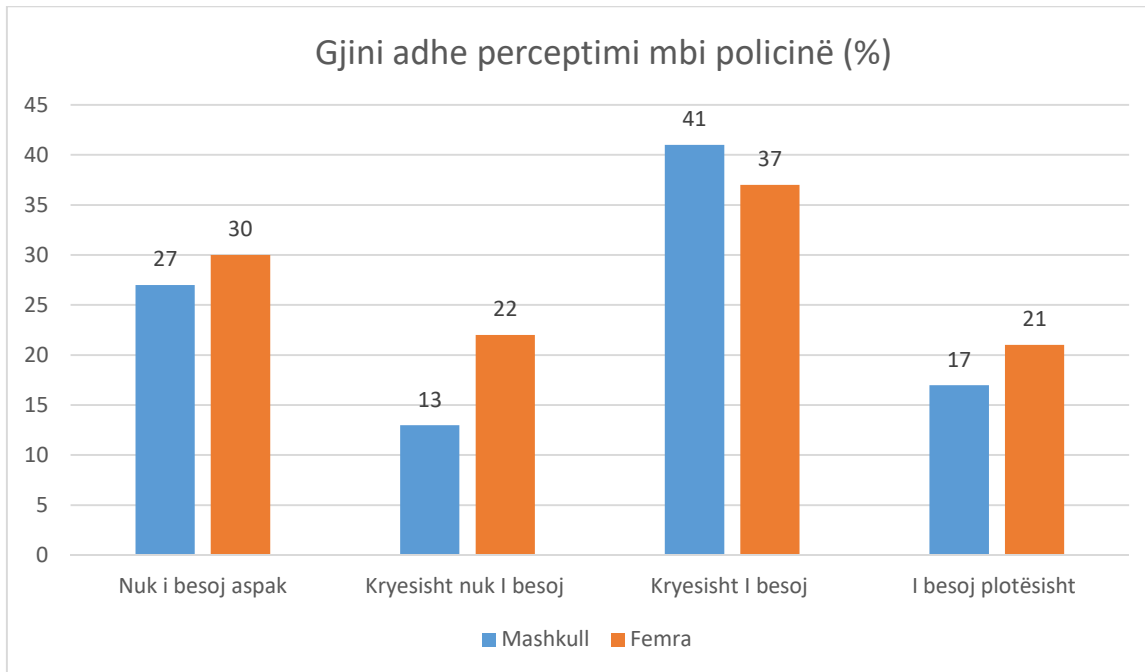
Figura 1 Besimi në polici

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Hulumtimi trajton edhe aspektin gjinor dhe perceptimet e grave dhe burrave mbi sigurinë dhe besimin mbi policinë në rajonin planor të pollogut. Rreth 30 % të grave të anketuar aspak nuk u i besojnë policisë ndërsa kjo përqindje është me e ulët tek burrat 27 %. Vetëm 17 % të burrave dhe 21 % të grave plotësisht i besojnë policisë. Gjetjet sjellin në pah se 52 % e grave në rajonin planor të pollogut plotësisht apo kryesisht nuk i besojnë policisë. Këto rezultate janë alarmante dhe domosdo kërkojnë një analizë të thuktë për mënyrën se si qaset policia tek ky grup social por edhe nga aspekti i qasjes së grave në policinë e uniformuar. Të dhënat tregojnë se ka një hendek të theksuar në qasje në polici të grave nga komunitetet jo shumicë siç janë: shqiptaret, komuniteti turk, rom etj.

Figura 2 Gjina dhe perceptimi mbi policinë

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Figura 3 Grupmoshat dhe perceptimi mbi policinë

Për sa i përket grupmoshave, të intervistuarit e moshës 30-44 vjeç janë më shumë të prirur të kenë besim tek policia (59% i besojnë kryesisht ose plotësisht asaj dhe 41 % nuk i besojnë aspak), pasuar nga të intervistuarit e moshës 45-59 vjeç. Niveli i besimit është më i ulët tek të rinjtë dhe të anketuarit e moshuar - vetëm gjysma e tyre kanë shprehur besimin e tyre në këtë institucion: 48% e të anketuarve të moshës mbi 60 vjeç dhe 53% e atyre të grup moshës 18-29 vjeç

Hulumtimi trajton aspektin e besimit të qytetarëve ndaj policisë sipas komunave të Jegonovcës, Tetovës, Gostivarit, Bogovinës, Tearcës dhe komunës së Zhelinës. Duke u ndarë në 4 kategori ku njëra nuk i besojnë aspak besimit të policisë, tjetra kryesisht nuk i besojnë, kryesisht i besojnë, i besoj plotësisht.

Qytetarët e komunës së Jegonovcës përqindja më e madhe ishte kryesisht që i besonin policisë me 42%, ndërsa 30% e tyre nuk i besonin aspak, 15% i besonin plotësisht dhe 13% e tyre kryesisht nuk i besonin.

Sa i përket komunës së Tetovës përqindja më e madhe ishte 34% që kryesisht i besonin, 31% e tyre nuk i besonin aspak, 18% kryesisht nuk i besonin, 17% e tyre i besonin plotësisht.

Komuna e Gostivarit përqindja më e madhe ishte që kryesisht i besonin 39% e tyre, 23% e tyre kryesisht nuk i besonin, 21% e tyre nuk i besonin aspak, 17% e tyre i besonin plotësisht.

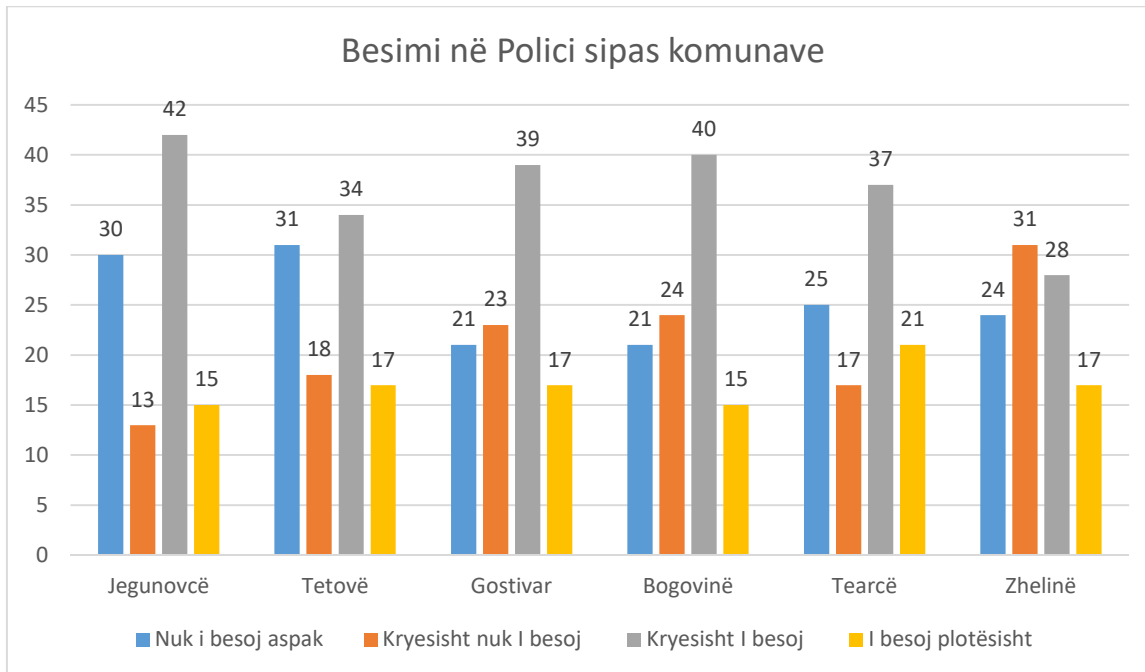
Qytetarët e komunës së Bogovinës përqindja më e madhe ishin 40% që kryesisht i besonin policisë, 24% e tyre kryesisht nuk i besonin, 21% nuk i besonin aspak dhe 15% e tyre i besonin plotësisht.

Të anketuarit e komunës së Tearcës 37% e tyre ishin kryesisht që i besonin policisë, 25% e tyre nuk i besonin aspak, 21% e tyre i besonin plotësisht, dhe 17% kryesisht nuk i besonin.

Komuna e fundit që u anketua ishte komuna e Zhelinës që përqindja më e madhe doli që të ishte 31% kryesisht që nuk i besonin policisë, 28% e tyre kryesisht i besonin, 24% e tyre nuk i besonin aspak dhe 17% e tyre i besonin plotësisht.

Sipas 4 kategorive të ndara doli që komuna e Tetovës rezultoi me përqindje më të madhe që nuk i besojnë aspak policisë me 31%, komuna e cila kryesisht nuk i besojnë policisë ishte komuna e Zhelinës me 31%. Duhet nënvizuar që të anketuarit nga komuna e Jegunovcës kanë besim me të madh ndaj policisë në krahasim me komunat tjera (41 %).

Figura 4 Besimi në polici sipas komunave

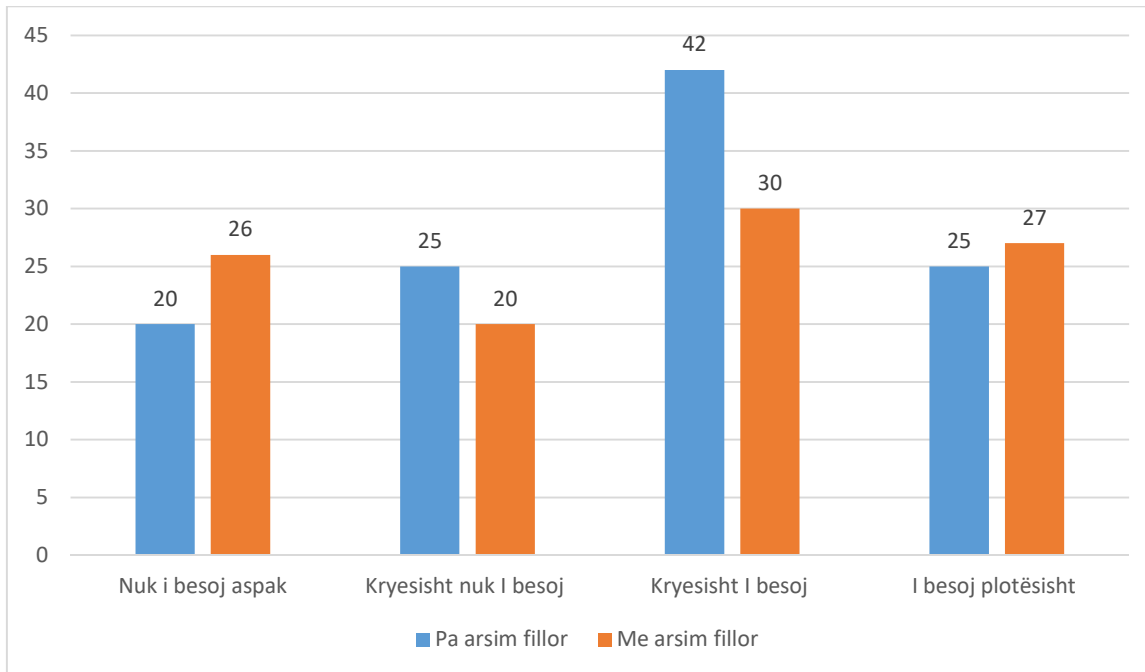
Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Hulumtimi i bërë ka të bëjë me qështjen e besimit për policin të 3 etnive të ndryshme si shqiptarët, maqedonasit dhe turqit.

Në suaza të kësaj pyetje, rezulton se mosbesimi më i madh është te shqiptarët me 35%, tek maqedonasit është 25 % dhe turqit me 18 %.

Nga hulumtimi del në pah se turqit me 39 % kan besim më të madh në krahasim me grupet etnike tjera, pasojnë maqedonasit me 28% dhe shqiptarët me 25 %.

Figura 5 Përkatësia etnike dhe besimi ndaj policisë

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Njerëzit me nivel më të ulët arsimor i besojnë policisë më shumë: 60% e atyre me arsim fillor të papër- funduar janë përgjigjur pozitivisht, ashtu si edhe 51% e atyre që kanë përfunduar arsimin fillor. Kur të dhënat shihen nga këndvështrimi i profesionit, studentët me sa duket shprehin nivelin më të ulët të besimit dhe më shumë se gjysma e tyre përgjigjen se nuk i besojnë policisë (56% nuk i besojnë dhe 44% i besojnë policisë). Ata pasohen nga të papunët që aktualisht janë të ndarë (50% nuk i besojnë dhe 50% besojnë). Është e rëndësishme të theksohet se gati një e treta e personave aktualisht të papunë thanë se nuk i besojnë aspak policisë.

Nga ana tjetër, niveli i besimit është më i larti tek të intervistuarit e punësuar në sektorin privat (60% i besojnë policisë dhe 39% nuk i besojnë asaj), më pas vijnë të punësuar në sektorin publik (55% i besojnë dhe 45% nuk i besojnë), ndërsa pensionistët ndodhen diku në mes (53% besojnë dhe 41% nuk i besojnë policisë).

Figura 6 Niveli i arsimit dhe perceptimi

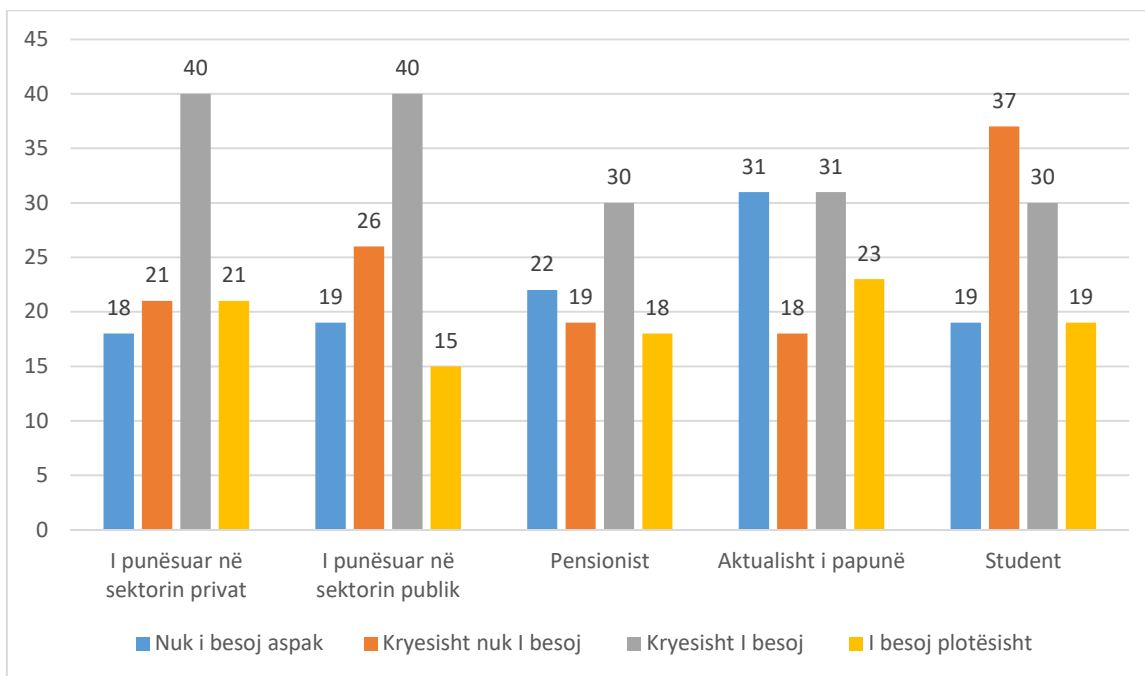
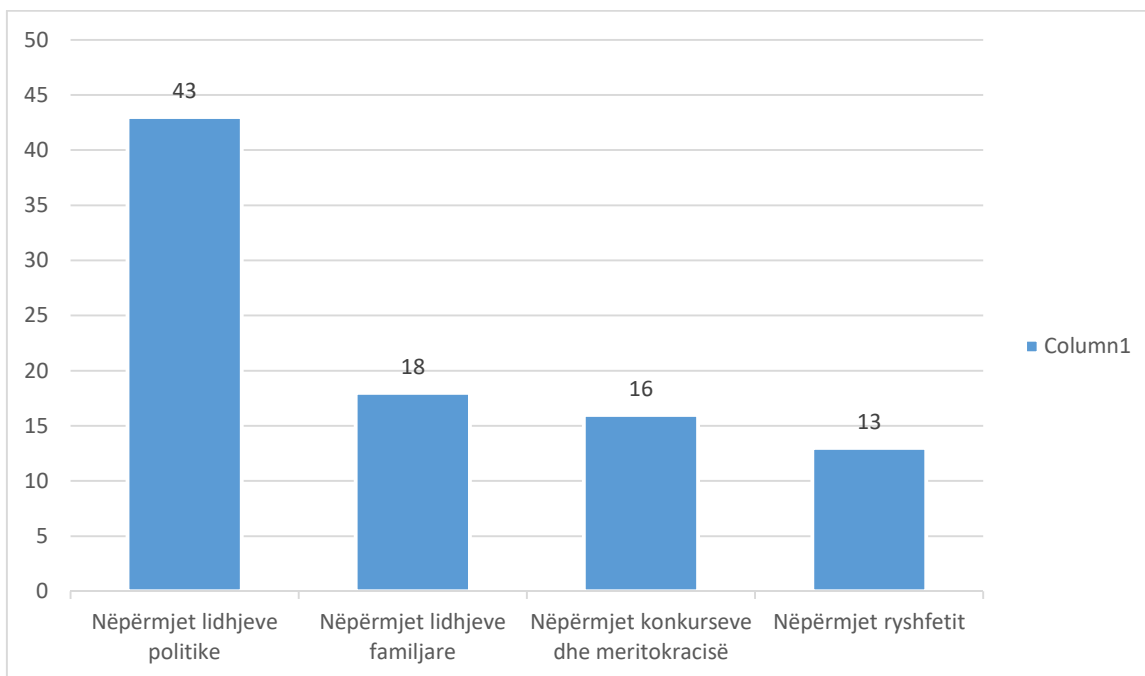

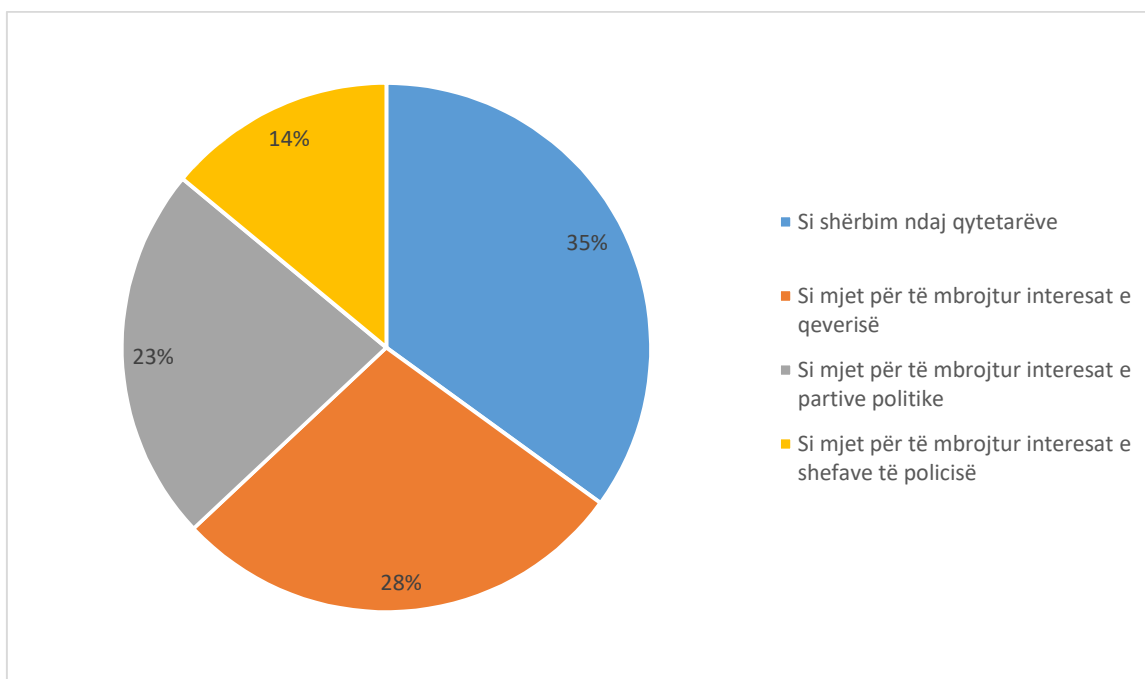
Figura 7 Profesionalizmi në rekrutim

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Kur të intervistuarve iu bë pyetja e kundërt: “Në cilin kapacitet vepron më së paku policia në vendin tuaj”, 62% e tyre u përgjigjën se ajo shërben më së paku si shërbim ndaj qytetarëve, 15% që vepron më së paku si një mjet për mbrojtjen e interesave të partive politike, 11% që mbron interesat e qeverisë, dhe 11% u përgjigjën se policia vepron më së paku si një mjet për mbrojtjen e interesave të drejtuesve të të lartë të policisë.

Figura 8 Kuptimi mbi rolin e policisë

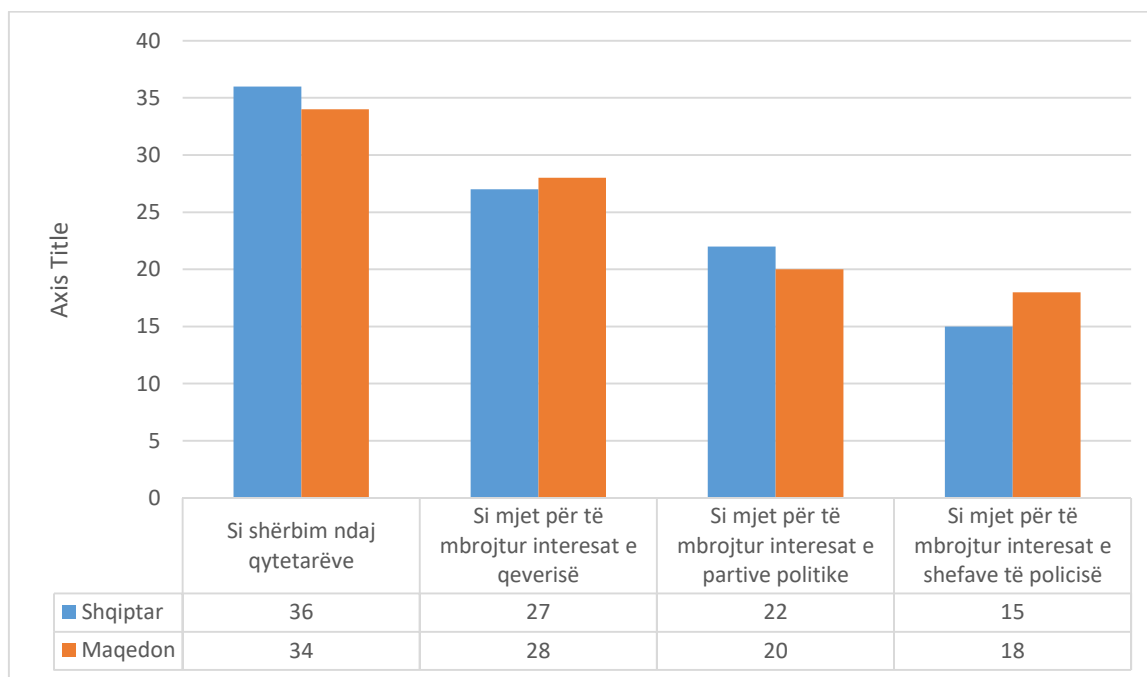

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Të anketuarit u përgjigjën edhe në pyetjen se cili është roli i policisë në komunitetin tuaj, nga gjetjet rezultoi se 61 % e të anketuarve u përgjigjën se ajo shërben më së paku perceptohet si shërbim ndaj qytetarëve, 14% që vepron më së paku si një mjet për mbrojtjen e interesave të partive politike, 12 % që mbron interesat e qeverisë, dhe 11% u përgjigjën se policia vepron më së paku si një mjet për mbrojtjen e interesave të eprorëve të lartë të policisë.

Dallimet më të rëndësishme mund të vërehen mes grupeve etnike. Shqiptarët etnikë janë më pak të prirur ta konsiderojnë policinë si shërbim të qytetarëve (vetëm 17%), dhe perceptimi i tyre është shumë më i ulët se ai i maqedonasve etnikë, ku 29% e qytetarëve kanë këtë mendim. Nga ana tjetër, pothuajse gjysma (48%) e popullsisë shqiptare e sheh policinë si një mjet për mbrojtjen e interesave të partive politike. Përqindja e maqedonasve etnikë që dhanë këtë përgjigje ishte 34% (Shih figurën e mëposhtme).

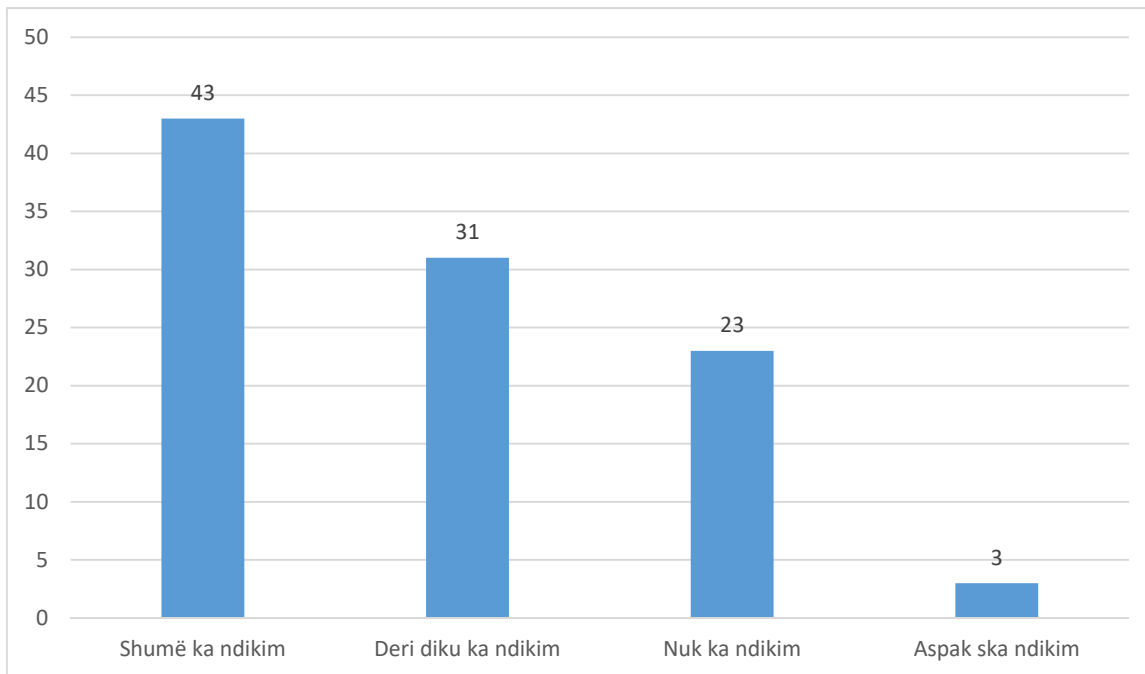
Figura 9 Kuptimi mbi rolin e policisë sipas përkatësisë etnike të qytetarëve në rajonin planor të pollogut

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

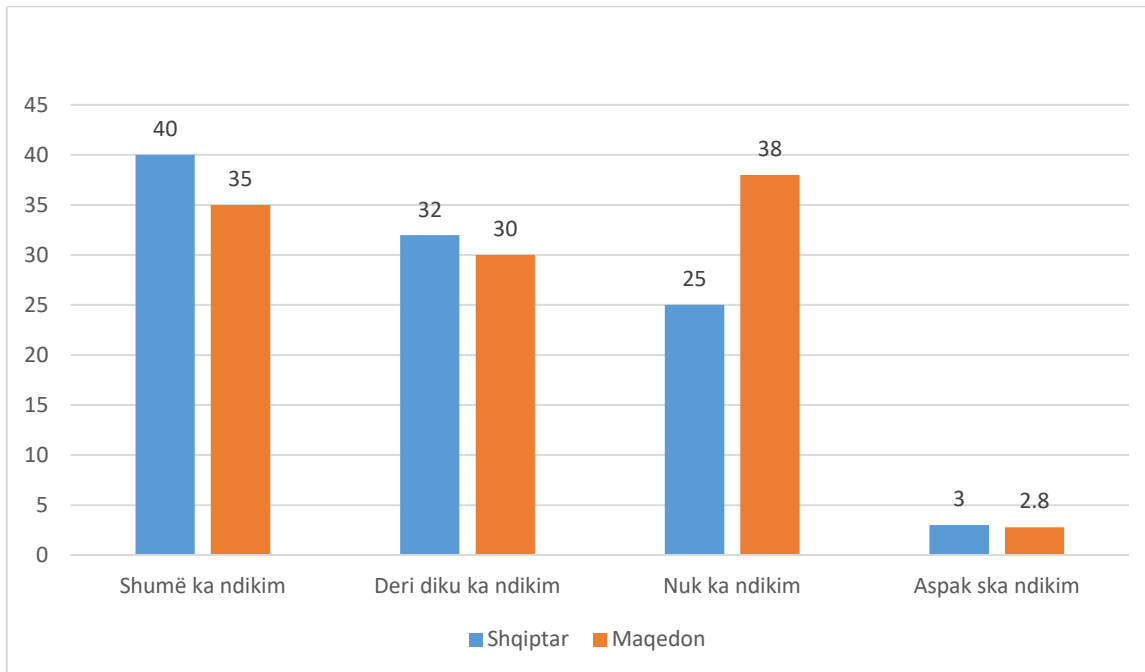
Në pyetësor u trajtua edhe çështja e ndikimit të elitave politike në punën e policisë në rajonin planor të pollogut. Duhet nënvizuar fakti se qytetarët e rajonit planor të pollogut janë të mendimit se ka ndikim të egzagjeruar të politikanëve në punën e policisë. Sipas gjetje rreth 43 % e të anketuarve ndajnë mendimin për ndikimin e tepruar të politikanëve në polici. Rreth 31 % mendojnë se ka deri diku ndikim tek puna e policisë. Çdo i 4ti anketuar mendon se politika nuk ka ndikim në funksionimin dhe punët operative të policisë në rajonin planor të pollogut.

Figura 10 Ndikimi i politikës në polici

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

Figura 11 Ndikimi i politikës sipas përkatësisë etnike

Anketë: Perceptimi i qytetarëve mbi sigurinë në rajonin planor të Pollogut

KAPITULLI 5 KONKLUZA DHE REKOMANDIME

1. Konkluzë

Për të kuptuar perceptimet e publikut për policinë në Maqedoninë e Veriut, studimi ka aplikuar variablet si komunikimi, gjinia, përkatësia etnike, mosha dhe statusi social. Modeli nga ngërthyer kombinimin e teorisë së respektit Turk (1969), teoria e legjitimitetit nga Tyler (1990), teoria e shërbimit nga Mastrofski (1999), teoria e performancës nga Moore dhe Braga (2003).

Teoria e respektit nga Turk (1969) nënvizon se karakteristikat individuale të njerëzve mund të përcaktojnë nivelin e respektit që oficerët e policisë u japin qytetarëve dhe gjithashtu nivelin e respektit që qytetarët i japin policisë në këmbim.

Teoria e shërbimit nga Mastrofski (1999) nënvizon se qytetarët kanë pritshmëri për llojin e shërbimeve që do të donin të merrnin nga policia.

Kjo teori niset nga premisa se polica do të duhet të krijoj kanale për komunikim me qytetarët për shkëmbimin e informatave dhe identifikimin e problemeve potenciale. Teoria e shërbimit si premisë bazë ka cilësinë e shërbimeve si bazë legjitimitetin dhe bashkëpunimin me qytetarët.

Teoria e legjitimitetit nga Tyler (1990) niset nga premisa se perceptimi i komunitetit për policinë është në korrelacion të drejtpërdrejtë me mënyrën si policia i trajton qytetarët..

Teoria e karakteristikave demografike nga Webb dhe Marshall (1995) tregoi se si atributet personale të qytetarëve si komunikimi, gjina, mosha, përkatësia etnike dhe statusi social dhe ekonomik si dhe sjellja e policisë mund të ndikojnë në mënyrën se si qytetarët perceptojnë policinë. Kur këto teori u aplikuan në Maqedoninë e Veriut, ato treguan rëndësi për shkak të pakënaqësisë së qytetarëve me policinë. Teoria e respektit e Turk (1969) vërtetoi se qytetarët e Maqedonisë së Veriut morën respekt nga policia bazuar në karakteristikat demografike. Në këmbim, demografia e qytetarëve u bë gjithashtu një faktor ndikues që përcakton nivelin e respektit që ata i japin policies. Teoria e legjitimitetit të Tyler (1990) u zbulua se ishte e zbatueshme në shoqërinë e Maqedonisë së Veriut sepse ajo demonstroi se bazuar në veprimet e punonjësve të policisë si korrupsioni dhe përfshirja kriminale, tek popullata krijoi një ndjenjë mosbesimi ndaj policisë. Nga këto veprime u viktimizuan qytetarët dhe reajtimi i drejtë u vu në pikpyetje. Kur kjo ndodhi, qytetarët humbën pranueshmërinë e policisë si të ligjshme dhe respektimi i ligjit nga njerëzit u rrezikua. Teoria e shërbimit nga Mastrofski (1999) gjithashtu dëshmoi se policia nuk u ofron qytetarëve të Maqedonisë së Veriut shërbime të cilësisë së lartë, sepse ato shpërndareshin në përputhje me demografinë dhe jo në mënyrë të barabartë. Kur teoria e performancës së Moore dhe Braga (2003) u zbatua në Maqedoninë e Veriut, dëshmoi se shumë qytetarë nuk ishin të kënaqur me performancën e shumicës së oficerëve të policisë. Performanca ndryshonte në përputhje me karakteristikat demografike dhe gjithashtu nga sjellja e zyrtarëve policor ndaj qytetarëve të komuniteteve të ndryshme.

Ky studim i ka kombinuar këto teori ekzistuese që të sjellë në dritë divergjencat në bazë të variablave të ndryshme për perceptimin e qytetarëve për policinë.

Relacionet dhe perceptimi mbi relacionet në mes qytetarëve dhe policisë në rajonin planor të pollogut mund të konkludohet se është i ndikuar dhe i formësuar nga karakteristikat demografike të qytetarëve, sjellja e policisë, komunikimi dhe shërbimet që policia i ofron për qytetarët.

Sa për ilustrim, karakteristikat demografike të qytetarëve si dhe statusi social janë konstantë dhe determinantë kyçe për mënyrën se si policia komunikon me individ të përkatësive dhe identiteteve të ndryshme

Për më tepër perceptimi i qytetarëve në rajonin planor të pollogut ndikohet edhe nga mosha, si dhe nga përkatësia etnike respektivisht nga grupet etnike të marginalizuara në shoqëri. Kjo gjetje vërtetohet me perceptimin negative që kanë të rinjtë nga komunitetet jo shumicë në rajonin planor të pollogut.

Ky punim sjell në pah se qytetarët e rajonin planor të pollogut mendojnë se policia ka trajtim të diferencuar në bazë të përkatësisë etnike, gjegjësisht komunitetet jo shumice kanë mendim më pak favorizues për policinë në krahasim me komunitetin shumicë (maqedonasit), duke pretenduar se policia ka qasje më të vrazhdë më pak favorizuese në krahasim me komunitetin shumicë.

Variabël tjetër e rëndësishme në këtë studim master ishte edhe statusi socio-ekonomik i qytetarëve në rajonin planor të pollogut dhe dallimet eventual në perceptimin mbi punën e policisë në rajonin planor të pollogut. Për shembull, qytetarët që kanë nivel më të ulët të hyra janë më të prirur të përfshihen në vepra penale dhe delikunce dhe si pasojë të jenë kontakt dhe konflikt me policinë. Si pasoj, qytetarët me të hyra me të ulët kanë perceptim dukshëm me pak të favorshëm për punëne dhe transparencën e policies në krahasim me shtresat tjera.

Sundimi i ligjit dhe qasje të drejtë dhe fer është komponentë e rëndësishme për perceptimin e policisë. Pra qytetarët mendojnë se policia ka sjellje favorizuese të bazuar në status social, përkatësi etnik, gjini etj. Pra, qytetarët gjykojnë se ka profilizime të pajusitifikushme që në kontakt e me policinë sjellin në pah perceptimin se të njejtët janë të diskriminuar apo nuk janë të trajtuar në mënyrë të njejtë si qytetarët tjerë.

Punimi sjellë në pah se perceptimi i qytetarëve ndërlidhet edhe me botëkuptimin që kanë qytetarët mbi mënyrën si bëhet rekrutimi, avansimi në polici. Pra, qytetarët gjykojnë se

rekrutimi nuk bëhet në bazë të meritokracisë dhe sikurse në institucionet tjera kemi tendencë të partizimi dhe nepotizmit në polici. Studimi empirik sjell në pah se sjellja e policisë ndikon në mënyrën se si qytetarët e perceptojnë policinë në rajonin planor të pollogut. Për më tepër sjellja e policisë ndikohet nga kultura policore, rekrutimi, trajnimi, llogaridhënia si parime institucionale.

Kriteret dhe moszbatimi i kriterëve të konkurseve kanë efekt negativ. Standardi i ulët dhe praktikat e rekrutimit policor perceptohen si jo të drejtë të ndikuara nga politika dhe grupet e interesit që si pasojë kanë nivelin e dobët dhe jo adekuat për ushtrimin e funksionit të policisë. Këto deficienca dhe mungesa e trajnimeve në punë dhe mbikëqyrjes adekuate krijojnë hapësirë për mos aplikimin e parimit të llogaridhënies si parim kyç të qeverisjes së mirë. Andaj mund të konkludohet se në rajonin planor të pollogut qytetarët nuk besimin e duhur tek zyrtarët policor dhe kjo drejtpërdrejt ndikon në perceptimin negativ mbi policinë. Qytetarët janë të mendimit se policia ka nevojë për dizajnimin dhe aplikim më rigoroz të kodeve të sjelljes për tu parandaluar abuzimin me detyrë zyrtare.

Qytetarët në rajonin planor të pollogut gjykojnë se se punonjësit e policisë nuk kanë interesimin e duhur për të analizuar se si veprimet apo mosveprimet e tyre ndikonë në cilësinë jetesës në komunitet.

Politika në Maqedoninë e Veriut në përgjithësi dhe rajonin planor të pollogut në veçanti ka ndikim të pakontestuar në punët operative të policisë. Sipas gjetjeve të punimit politikanët kanë ndikim në sistemin e rekrutimit duke favorizuar individ që janë të afërt me ata pavarësisht se nuk kanë kompetencat për të ushtruar profesionin e policit. Ky perceptim rezulton me një botëkuptim për politizim të policisë dhe trajtim jo të barabartë të qytetarëve që nuk i takojnë kampit të njëjtë politik.

Ky studim sjell në pah se gjina si variabël ka ndikimin në formësimin e perceptimit mbi policinë në rajonin planor të pollogut. Sa për ilustrim, femrat nga komunitetet jo shumicë kanë perceptim negativ mbi policinë meqë gjykojnë se trajtohen me paragjykim dhe jo profesional.

Gjetjet e këtij studimi nxorën në pah se disa qytetarë i konsideronin oficerët reagues, të padobishëm dhe të pasjellshëm kur kishin të bënin me veprime ndaj komunitetit. Megjithatë, ky perceptim korrespondon me karakteristikat demografike të qytetarëve,

veçanërisht me shtresëzimin social. Qytetarët nga komunitetet e margjinalizuara (grave rome etj) e perceptojnë policinë si të pakujdesshme, antagoniste dhe jo shume të vëmendshme për zgjidhjen e problemeve sociale në komunitetet e tyre. Nga ana tjetër, qytetarët nga komuniteti etnik më i madh kanë botëkuptim se policia është korrekte dhe në funksion të përkrahjes së komunitetit.

Një komponentë e rëndësishme e rolit dhe funksionit të policisë në shoqëritë demokratike ndërlidhet me pranimin e zyrtarëve policor në çdo kohë në komunitet. Zyrtarët policor në këto komunitete pritet që të kenë qasje proaktive dhe të jenë në kontakt të vazhdueshëm me ta. Prania e zyrtarëve policor në komunitete nuk duhet të përqendrohet vetëm në ndihmën ndaj qytetarëve, por duhet të jetë gjithashtu të shërbej si instrument proaktiv për parandalimin e krimit dhe komunikim me qytetarët (Perry, 2013; Vidal dhe Mastrobuoni, 2018). Kur vendoset komunikimi pozitiv, ka një mundësi më të madhe për të zhvilluar marrëdhënie më të ngushta pune me qytetarët. Si rezultat, kjo mund të prodhojë mundësi për besim dhe besim të shtuar ndërmjet të dyja palëve. Rezultatet nga ky studim treguan se prania e policisë në komunitete do të ketë efekt pozitiv. Hulumtimi sjell në pah se prania e policisë në komunitetet e margjinalizuara, komunat rurale është më e rrallë dhe në të shumtën e rasteve ndërlidhet me përdorimin e monopolit të dhunës. Gjetjet nga studimi sjellin në pah se rivaliteti etnik ka patur kosto shkatërruese dhe ka rezultuar me pabarazi socio-ekonomike në dobi të një grupi të vogël të një etnie.

Të dhënat e marra nga ky studim kanë implikime të rëndësishme sociologjike me teoritë ekzistuese nga autorë si Turk (1969); Tyler (1990), Mastrofski (1999); Moore dhe Braga (2003); etj. Të dhënat e marra nga ky studim sugjerojnë se teoria e Turk (1969) është e qëndrueshme në një kontekst të rajonit planor të pollogut. Pra pozita dhe roli i policisë dhe autoriteti i pushtetit ndikon në trajtimin jo të barabartë të individëve që janë pjestarë të komuniteteve të margjinalizuara.

Si rrjedhojë, studimi sjell në pah se perceptimi i qytetarëve për policinë në rajonin planor të pollogut është përputhje të drejtpërdrejtë me nivelin e respektit që qytetari merr nga policia.

Teoria e legjitimitetit nga Tyler (1990) sugjeroi që qytetarët kanë më shumë gjasa ta pranojnë policinë si legjitime kur oficerët kanë treguar se i trajtojnë të gjithë në mënyrë të

drejtë dhe të barabartë. Në polici, etika është një domosdoshmëri jetike, sepse punonjësit e policisë nuk kanë një kod fiks të etikës. Oficerët udhëhiqen nga ligji penal që ata respektojnë dhe nga pritshmëritë themelore profesionale, të cilat përforcohen nga betimi (Caldero dhe Crank, 2004; Mac Vean dhe Neyroud, 2012; Mc Cartney dhe Parent, 2015). Sepse oficerët e policisë janë të autorizuar me nivele të pavarura diskrecioni në marrjen e vendimeve, autoritetin për të përdorur forcën në situata të vështira, autoritetin për të zbatuar ligjin, duke mbrojtur jetën dhe lirinë, duke u bërë rojtarë të shtetësisë dhe respektit, dhe kjo ndonjëherë kërkon marrjen e vendimeve në situatat e ndërlikuara dhe vendimet e tilla duhet të jenë morale dhe etike (Pollock, 2010; Delattre, 2011; Mac Vean dhe Neyroud, 2012; Shane, 2016).

Oficerët e policisë pritët të jenë të ndershëm dhe të sillen me një nivel të lartë integriteti (HMIC, 1999; Mac Vean dhe Neyroud, 2012; Mc Cartney dhe Parent, 2015). Sjellja ka më shumë gjasa të përbëhet nga cilësi të tilla si drejtësia, ndershmëria, mirësjellja dhe barazia. Kjo është e një rëndësie të madhe sepse një funksion parësor i policisë në këto lloj shoqërisë është të mbështesë ligjin në mënyrë të drejtë dhe pa paragjykime (Mac Vean dhe Neyroud, 2007; Delattre, 2011; Pollock, 2010; Mc Cartney dhe Parent, 2015). Sipas Neyroud dhe Beckley (2001) shpesh është e vështirë të identifikohen praktikat e mira të policisë, por më e lehtë të identifikohen praktikat e këqija.

Rezultatet nga ky studim sugjerojnë se oficerët e policisë në RMV nuk duket se i trajtojnë të gjithë në mënyrë të drejtë dhe të barabartë për shkak të disa kompromiseve të bazuara në demografinë e qytetarëve dhe sjelljen e policisë. Për shembull, njerëzit nga komunitetet e pafavorizuara në RMV u theksuan se trajtoheshin jo të barabartë me komunitetin shumicë. Si rrjedhojë, këta qytetarë kishin humbur respektin për punonjësit e policisë duke shkaktuar perceptim negativ dhe më pak të favorshëm ndaj policisë në RMV. Sipas këtyre rezultateve, mund të sugjerohet se legjitimiteti varet nga respektimi. Prandaj, ekziston një kryqëzim midis Teorisë së Përmbushjes së Turk (1969) dhe Teorisë së Legjitimitetit të Tyler (1990), veçanërisht brenda një konteksti të RMV si shoqëri multikulturore.

Rezultatet e këtij studimi mund të sugjerojnë që teoria e legjitimitetit të Tyler (1990) të zgjerohet empirikisht dhe teorikisht për të përfshirë sjelljen e policisë dhe demografinë. Kjo shtrirje mund të bëhet e rëndësishme për kërkimet e ardhshme, sepse mund të ofrojë

mundësi për të zhvilluar kuptim dhe njohuri të mëtejshme mbi temën e perceptimit publik të punonjësve të policisë. Gjithashtu, për shkak të kryqëzimit që identifikoi ky studim midis teorisë së legjitimitetit të Tyler (1990) dhe teorisë së respektit të Turk (1969), mund të sugjerohet që teoria e legjitimitetit të Tyler (1990) të zgjerohet për të përfshirë respektimin. Kjo mund të ofrojë një mundësi të vlefshme për të zhvilluar një kuptim se si legjitimiteti ndikohet nga respekti dhe njëkohësisht duke e bërë teorinë e legjitimitetit më të fortë.

Për shkak të diferencimit social gjatë monizmit, njerëzit merrnin shërbime në bazë të statusit, etnisë së tyre. Për shembull, maqedonasit kishin trajtim që ishte i orientuar drejt shërbimit ndërsa qytetarët shqiptarë policinë e perceptonin aplikues të monopolit të dhunës. Studimi analizon edhe aplikueshmërinë e teorisë së shërbimit të Mastrofskit (1999), sipas të cilës policisë i mungon kontributi/kontributi i qytetarëve për shërbimet që ata kanë nevojë ose do të donin të merrnin nga policia. Pra, në qoftë se mungon kontributi i qytetarëve puna e institucioneve policore mund të konsiderohet si raport transaksional ku ka ofertë dhe kërkesë. Kontributi i qytetarëve i ndihmon policisë që të jetë me e përqendruar në qasjen proaktive dhe parandalimin e krimit. Prandaj, kontributi i qytetarëve mund të sugjerohet si parësor, sepse ka më shumë gjasa të përmirësoj cilësinë e raporteve në mes komunitetit dhe policisë pasi në raste të tilla komunitetet janë pjesë e strategjisë së policisë, qytetarët në gjendje të informojnë policinë për nevojat e tyre. Kur qytetarët mendojnë se janë pjesë e nismave të policisë, ata kanë më shumë gjasa të zhvillojnë një shqetësim të vërtetë për policinë dhe të bëhen të vetë-motivuar drejt sigurisë së komunitetit dhe parandalimit të krimit. Rezultatet e këtij studimi treguan se teoria e shërbimit të Mastrofskit (1999) mund të aplikohet në rajonin planor pasi që qytetarët nuk janë të informuar e as janë të kyçur në nisma të rrjetëzimit me organet e rendit dhe sigurisë publike.

Teoria e Performancës nga Moore dhe Braga (2003) sugjeroi se 'produkti' i policisë nënkupton aftësinë e oficerëve për të zgjidhur dhe parandaluar krimet, për të minimizuar frikën e njerëzve nga krimi dhe për të ruajtur qetësinë në komunitete, si faktorë të rëndësishëm që formojnë perceptimin e qytetarëve për policinë.

. Bazuar në teorinë e Shërbimit nga Mastrofski (1999) kur njerëzit ishin të kënaqur me shërbimin që morën, ka më shumë gjasa që ata të kënaqen dhe të pranojnë oficerët për kryerjen e mirë të detyrave të tyre. Nga ana tjetër, nëse qytetarët do të ishin të pakënaqur me shërbimin që kanë marrë, ata kanë më shumë gjasa të mbeten të pakënaqur dhe mund të mendojnë se oficerët nuk i kanë kryer mirë detyrat e tyre.

Rezultatet e këtij studimi treguan se teoria e performancës së Moore dhe Braga (2003) nuk është një teori e pavarur, sepse ajo u fokusua në "output" që do të thotë performancë dhe shpërfilli "inputin" që do të thotë shërbimet. Si rezultat, ajo mund të shkrihet me teorinë e shërbimit nga Mastrofski (1999) veçanërisht në kontekst të rajonit planor të pollogut..

Teoria e karakteristikave demografike të Webb dhe Marshall (1995) sugjeroi që qytetarët i perceptojnë oficerët e policisë bazuar në një kombinim variablash si, komunikimi me zyrtarët policor, mosha, përkatësia etnike, statusi socio-ekonomik, drejtësia dhe sjellja e oficerëve të policisë.

Rezultatet e studimit sjellin në pah se karakteristikat demografike të qytetarëve ishin variablat më të rëndësishëm që ndikuan dhe formësuan perceptimin e qytetarëve për punonjësit e policisë në rajonin planor të pollogut.

Teoria e legjitimitetit nga Tyler (1990) nisët nga premisa se qytetarët e pranojnë policinë si legjitime kur zyrtarët policor i trajtojnë njerëzit në mënyrë të barabartë dhe të drejtë. Studimi në këtë kontekst sjell në pah se qytetarët në rajonin planor të pollogut trajtohen në bazë të karakteristikave të tyre demografike në rradhë të parë në bazë të përkatësisë etnike.

2. Rekomandime

Ky studim u krye me synimin për të kuptuar më mirë perceptimin publik për punonjësit e policisë rajonin planor të pollogut. Rezultatet sugjeruan se kishte më shumë gjasa që zyrtarët policor të respektonin, të trajtonin qytetarët në mënyrë të drejtë dhe të barabartë dhe të shpërndanin shërbimet e tyre bazuar në karakteristikat demografike të njerëzve. Studimi sjell në pah se policia në RMV ka trashëguar disa tipare të modelit monist dhe ky model ka lënë pasoja negative në kontekst të komunikimit me qytetarin dhe kujdesin për nivelin e satisfaksionit me shërbimin policor.

Do të duhej të fuqizohen mekanizmat bashkëpunuese ku shërbejnë së bashku qytetarët dhe policia, mekanizma të tillë kanë pushtetet lokale (siguria në komunikacion) por do të duhej të zgjerohet sfondi edhe në çështjet e krimit dhe delikuencës në komunitet. Kjo qasje e rrjetëzimit do të ndikonte në ndryshimin e perceptimit mbi policinë, pasi do të krijoj kanal komunikimi për shkëmbimin e informacioneve për nevojat dhe shqetësimet e qytetarëve dhe njëkohësisht t'u mundësojë komuniteteve të ofrojnë zgjidhje për problemet në komunitetin e tyre.

Në anën tjetër, kjo qasje do të ndihmonte që qytetarët të kenë informata simetrike dhe të ndërjegjësohen për rolin e policisë në komunitetin e tyre.

Studimi i masterit sjell në pah se punonjësit e policisë nuk kanë edukimin dhe trajnimin e duhur për komunikim dhe zgjedhje paqësore të konflikteve. Prandaj, do të duhej të punohet në krijimin e kurrikulave për trajnim në vend pune për të adresuar mungesën e kompetencave multikulturore dhe kompetencave të komunikimit. Trajnimet e tilla do të rezultojnë në ngritjen e kompetencave të zyrtarëve policor për t'i shërbyer në mënyrë efikase dhe efektive publikut dhe për të përmirësuar raportet me komunitetin.

Studimi sjell në pah nevojën për përqendrim më të madh në përdorimin instrumenteve të ndryshme të transparencës si: web faqen, rrjetet sociale, pres konferenca, debate me qytetar dhe nxënës që të rritet besimi i qytetarëve në institucionet e sigurisë dhe rendit.

Përgjegjësia e rritur e policisë është një tjetër rekomandim i mundshëm i bazuar në rezultatet e marra në këtë studim.

Polica duhet të mbaj llogari për punën e saj dhe qytetarët duhet të jenë të informuar për procedurat e ankimit dhe parashtresave në rast të shkeljes së ligjit dhe kodit etik të zyrtarëve policor.

BIBLIOGRAFIA

-Agnew, R. (2011). Crime and Time. The temporal patterning of causal variables. *Theoretical Criminology*, 15(2), 115-140.

-Avdija, A.S. (2010). The role of police behaviour in predicting citizen's attitudes toward the police. *Applied Psychology in Criminal Justice*, 6 (2), 76-89.

-Banton, M. (1964). *The policeman in the community*. New York: Basic Books.

-Bayley, D. (1994). *Policing for the future*. New York: Oxford University Press.

-Beetham, D. (1991). *The legitimation of power*. London: Macmillan.

-The Legitimation of Power. London: Palgrave Macmillan. ❖ Bittner, E. (1970). The functions of the police in modern society: a review of background factors, current practices, and possible role models. Washington, DC: National Institute of Mental Health.

-Blaug, R., Lekhi, R., Horner, L. and Keyon, A. (2006b). *Public Value and Local Communities: A Literature Review* London: The Work Foundation

- Boateng, F. D. (2012). Public Trust in the Police: Identifying factors that shape trust in the Ghanaian Police. International Police Executive Symposium Working Paper Series
Bowling, B., Iyer, S. and Solanke, I. (2015).

Box, S. (1983). Crime, Power and Ideological Mystification. London: Tavistock.

Bradford, B. and Jackson, J. (2010). What is Trust and Confidence in the Police? A Journal of Policy and Practice, 4 (3): pp. 241-248.

-Brandl, S.G., Frank, J., Worden, R.E. and Bynum, T. (1994). Global and specific attitudes toward the police: Disentangling the relationship. Justice Quarterly, 11 (1), pp.119-134.

-Bridenball, B. & Jesilow, P. (2008). What matters: The formation of attitudes toward the police. Police Quarterly, 11, pp. 151-181.

-Brown, B. & Benedict, W.R. (2002). Perceptions of police: Past findings, methodological issues, conceptual issues and policy implications. An International Journal of Police Strategies and Management, Volume 25(3), pp. 543-580.

-Charmaz, K. (2006). Constructing Grounded Theory: A practical guide through Qualitative analysis, London: Sage.

-Clarke, J., Newman, J., Smith, N., Vilder, E. and Westmarland, L. (2007). Creating Citizen Consumers: Changing Publics and Changing Public Services. London: Sage.

-Cao, L. (2001). A problem in no problem policing in Germany: Confidence in the police, Germany and USA, European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, 9 (3) pp. 167-179.

-Correia, M.E., Reisig, M. and Lovrich, N.P. (1996). Public perceptions of state police. An analysis of individual-level and contextual variables. Journal of Criminal Justice, Volume. 24, pp.17-28. ---Engel, R.S. (2005). Citizen perception of distributive and procedural injustice during traffic stops with the police. Journal of Research in crime and delinquency, Volume 42. No. 4

- Goldstein, H. (1990). Problem- oriented policing. New York: McGraw Hill. Page | 279
- Kleining, J. (1996). The ethics of policing. Cambridge University Press.
- Klockars, C.B., Ivkovic, S.K. and Haberfeld, M. (2007). Enhancing Police Integrity. Dordrecht: Springer
- Lloyd, K. and Foster. J. (2009). Citizens focus and community engagement. A review of the Literature. Police Foundation: UK.
- Maguire, E.R. & Johnson, D. (2010). Measuring public perceptions of police. Policing: An International Journal of Police Strategies and Management. Volume 33 (4), pp. 703-730. Merton
- Weitzer, R. (1999). Citizens 'perceptions of police misconduct: race and neighbourhood context. Justice Quarterly, Volume16, pp.819-46.
- Ligji mbi punët e brendshme
- Ligji mi policinë
- Ligji për qasje të lire të informative të karakterit publik
- Strategjia për inkuadrim dhe komunikim me komunitetin (2020-2022)

PYETËSOR I STRUKTURUAR

Nr. _____

Ky pyetësor është pjesë përbërëse e tezës së Masterit në temë „

Qëllimi kryesor i këtij hulumtimi është grumbullim i të dhënave për perceptimin e qytetarëve për sigurininë dhe transparencën e organeve të sigurisë në rajonin planor të pollogut

Pyetësi është anonim

TË DHËNAT DEMOGRAFIKE TË TË ANKETUARIT

1. Vendbanimi

1. Komuna e Tetovës ____
2. Komuna e Gostivarit ____
3. Komuna e Tearcës ____
4. Komuna Jegunovces _____
5. Komuna e Bërvenicës _____
6. Komuna e Vrapcishtit _____
7. Komune e Negotinnës _____
8. Komuna e Zhelinës _____
9. Komuna Mavrovo dhe Rostuse _____

2. Gjini

1. Maskull
2. Femër

3. Përkatësia etnike

1. Maqedonas
2. Shqiptar

3. Turk
4. Romë
5. Tjetër _____

4. Mosha

1. 18-25
2. 36-33
3. 34-41
4. 42-49
5. 50+

5. Statusi i punësimit

1. I/e punësuar në sektorin publik
2. I/e punësuar në sektorin privat
3. Bujk
4. Amvise
5. I/e pensionuar
6. Nxënës/Student
7. I/e papunësuar
8. Tjetër _____

7. Numri i anëtarëve të familjes (rrethoni një nga opsionet vijuese)

1. Deri në 2 anëtarë
2. Nga 3 deri në 4 anëtarë
3. Nga 5 deri në 6 anëtarë
4. Më shumë se 6 anëtarë

8. Gjendja ekonomike (të ardhurat mujore neto të familjes tuaj në 2022)

1. Më pak se 9000 denarë
2. Nga 9001-15000 denarë
3. Nga 15001-21000 denarë
4. Nga 21001-27000 denarë
5. 27001-35000 denarë
6. Mbi 35001-

PERCEPTIMI MBI POLICINË

9. Sa i besoni policisë?

1. Nuk i besoj aspak
2. Kryesisht nuk i besoj
3. Kryesisht i besoj
4. I besoj plotësisht

10. Ndikimi i politikës në punën e policisë

1. Ka ndikim të madh
2. Deri diku ka ndikim
3. Nuk ka ndikim

4. Aspak nuk ka ndikim

11. Cili është roli i policisë sipas juve?

1. Shërbim ndaj qytetarëve
2. Si mjet për të mbrojtur interesat e qeverisë
3. Si mjet për të mbrojtur interesat e partive politike
4. Si mjet për të mbrojtur shfave të policisë

12. Si e vlerësoni procesin e rekrutimit në polici?

1. Nëpërmjet lidhjeve politike
2. Nëpërmjet lidhjeve familjare
3. Nëpërmjet konkurseve dhe meritokracisë
4. Nëpërmjet ryshfetit

13. Sa jeni të informuar për punën e policisë?

1. Jam tërësisht i informuar
2. Jam i informuar
3. Jam pak i informuar
4. Nuk jam aspak i informuar

14. A e dini kush është shefi i policisë në komunën tuaj?

1. Po
2. Jo

15. Si jeni të informuar për punën e policisë

1. Mediat e shkruara
2. Veb portali i MPB
3. Rrjetet sociale
4. Pres konferencat e zëdhënësit
5. Asnjëra nga mekanizmat e lartëpërmendur
6. _____

JU FALEMNDEROJMË PËR PJESËMARRJEN TUAJ!

Komente plotësues